

Τα Εθνικά Ηπειρώτικα Κληροδοτήματα είναι αναπαλλοτρίωτα. Δεν εκποιούνται, δεν εκχωρούνται και δεν αλλάζει το ιδιοκτησιακό καθεστώς

Ανακοίνωση της Π.Σ.Ε. με αφορμή την Ημέρα Εθνικής Μνήμης των Ευεργετών

σελ. 16

Το Ζαγόρι στα Μνημεία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

σελ. 15

Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου 2023

Η ομιλία της Παναγιώτας Λάμπρη με θέμα: «Γιώργος Κοτζιούλας, ένας δημιουργός από τα χώματά μας»

σελ. 12-13

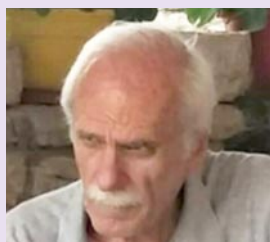
«Προμηθέας Δεσμώτης» του Αισχύλου

Το πολιτιστικό γεγονός της φετινής περιόδου. Η Γεωργία Ζώνη κορυφαία Ωκεανίδα

σελ. 3

ΤΑ ΠΕΤΡΟΓΕΦΥΡΑ

Άρθρο του Βασίλη Νιτσιάκου, καθηγητή Κοινωνικής Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων για το ερευνητικό έργο του Σπύρου Μαντά

σελ. 11

Ημερήσιο Πανηγύρι στο Πεδίον του Άρεως Κυριακή 1η Οκτωβρίου 2023

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, με απόλυτο σεβασμό στην παράδοση, διοργανώνει Ημερήσιο Πανηγύρι στο Πεδίον του Άρεως, την Κυριακή 1η Οκτωβρίου 2023. Από τις 12 το μεσημέρι, όλη μέρα, μέχρι τις 9 το βράδυ!

Με ελεύθερη είσοδο!

Το ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ, μετά από δύο απόλυτα επιτυχημένες διοργανώσεις του το 2019 και το 2022, είναι πια θεσμός, ένα κορυφαίο αντάμωμα στην καρδιά της πόλης, για όλους τους απόδημους Ηπειρώτες, τους φίλους της Ηπείρου

και της Ζώσας Παράδοσης.

Γλεντάμε με τον ανθό της Ηπειρώτικης Μουσικής Παράδοσης! Κορυφαίους ερμηνευτές και δεξιότητες!

Ένα γνήσιο, αληθινό, ηπειρώτικο πανηγύρι, όπου θα πρωτοστατήσει το ατόφιο του Ηπειρώτικου πανηγυριού και η γνησιότητα της Ηπειρώτικης παράδοσης.

Είσοδος από Αλεξάνδρας και Μαυροματαίων, στο πλακόστρωτο πίσω από το άγαλμα, όλη μέρα! Με ελεύθερη είσοδο για όλο τον κόσμο!

Σελ. 7

Η πυρκαγιά στον Έβρο και οι πλημμύρες στη Θεσσαλία διδάσκουν ...

Η κλιματική αλλαγή υπάρχει, αλλά όχι για να καλύπτει τις δικαιολογίες σας...

Η κλιματική αλλαγή υπάρχει και κάθε χρόνο θα γίνεται χειρότερη η κατάσταση παντού, όχι μόνο στην Ελλάδα. Αλλά αυτό δεν δικαιολογεί με τίποτα ούτε την έκταση της φωτιάς στον Έβρο, η οποία χαρακτηρίστηκε ως η πιο καταστροφική στην Ελλάδα τα τελευταία 20 χρόνια, ούτε τις πλημμύρες στη Θεσσαλία. Ένα μοναδικό οικοσύστημα σχεδόν αφανίστηκε και ίσως ποτέ δεν επανέλθει στην αρχική του κατάσταση.

Μια από τις σημαντικότερες αγροτοκτηνοτροφικές περιοχές της χώρας μας, βούλιαξε στα νερά και τη λάσπη. Θάνατοι, μόλυνση και αρρώστιες, καταστροφή της πανίδας, της χλωρίδας, τόσων περιουσιών και αβεβαιότητα είναι το αποτέλεσμα που μας πληγώνει όλους, ή έστω αυτούς που

έχουν ευαισθησία.

Είναι αναγκαίο άμεσα κράτος, περιφέρειες, δήμοι, φορείς και πολίτες, σε συνεργασία με την Ε.Ε., να προχωρήσουν σε μέτρα και δράσεις που θα βοηθήσουν να επουλωθούν γρήγορα οι πληγές.

Να έρθει σταδιακά, αλλά γρήγορα, μια κατάσταση αντιστροφής όλου αυτού του κακού που πλήττει την Ελλάδα, όχι μόνο τις συγκεκριμένες περιοχές. Και εσείς που βιαστήκατε να κάνετε δηλώσεις, μεταφέροντας τις ευθύνες από πάνω σας στην κλιματική αλλαγή, γιατί υπάρχουν και είναι σοβαρές να ξέρετε ότι η κλιματική αλλαγή υπάρχει αλλά όχι για να καλύπτει τις δικαιολογίες σας...

Σελ. 8-9

Οι Δημοτικές Εκλογές

Η διοίκηση των δήμων είναι μια συνέχεια. Οι εκλογές είναι αυτές που καθορίζουν τη συνέχεια. Στο φύλλο αυτό, παρουσιάζουμε και για ιστορικούς λόγους τα πρόσωπα του περιφερειάρχη και των δημάρχων της Ηπείρου που διοίκησαν από το 2019 μέχρι σήμερα τον τόπο μας. Θα ακολουθήσουν οι εκλεγέντες-εκλεγείσες.

Σελ.10

Οι εκτελεσθέντες πρόκριτοι της Παραμυθιάς

29 Σεπτεμβρίου 1943

Οι Γερμανοί εισβολείς στη χώρα μας διέπραξαν ηλείστα αποτρόπαια εγκλήματα. Στις 29 Σεπτεμβρίου 1943 διαπράχθηκε ένα από τα σοβαρότερα και ειδεχθέστερα εγκλήματα από τους φασίστες Γερμανούς εισβολείς.

Τα Γερμανικά στρατεύματα κατοχής εκτέλεσαν 49 Προκρίτους της Παραμυθιάς.

Τέτοια ανοσιουργήματα δεν διαγράφονται από τη μνήμη της ανθρωπότητας και γίνονται αιτία συνείδησης πως ο φασισμός με οποιαδήποτε μορφή και αν εμφανίζεται και δρα είναι εγκληματογόνος και το χρέος μας οδηγεί να σφυρηλατήσουμε εναντίον του αντιστασιακή συνείδηση.

Η Π.Σ.Ε. πιστή στο πνεύμα της αντίστασης κατά του φασι-

σμού ήδη στο παρελθόν κατέγραψε και ανέδειξε με ψηφιακό δίσκο τα εγκλήματα των Ναζί στην Ήπειρο και τώρα επεξεργάζεται ένα τεράστιο υλικό για τα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου προκειμένου να συνθέσει ένα δεύτερο CD. Και να αποδείξει πως «η τραγική σελίδα που γράφτηκε στα χωριά της Ηπείρου αδυνατεί να την αντέξει ο άνθρωπος νους και δεν μπορεί να τη συχωρήσει

η παγκόσμια ιστορία. Καμία συγγνώμη δεν είναι αρκετή και κανένα ελαφρυντικό δεν υπάρχει».

Χρέος μας ο αγώνας κατά του φασισμού με οποιαδήποτε νεότευκτη μορφή κι αν εμφανίζεται.

Και να γίνει πασίδηλο πως τα εγκλήματα αυτά ούτε παραγράφονται ούτε «ανασκευάζονται» προκειμένου να δικαιολογηθούν μερικώς.

Ο Δεκαπενταύγουστος σε δύο ορεινές κοινότητες της Βόρειας Ελλάδας

Ολοκληρώθηκε η δίγλωσση έκδοση (ελληνικά/αγγλικά) με τίτλο «Ο Δεκαπενταύγουστος σε δύο ορεινές κοινότητες της Βόρειας Ελλάδας: Τρανός Χορός στη Βλάστη/Πανηγύρι στο Συρράκο», από το Σύνδεσμο Συρρακιωτών «Το Συρράκον». Η έκδοση περιλαμβάνει όλα τα περιεχόμενα (Κείμενα, Βιβλιογραφία, Ονομαστική κατάσταση επιστολών συγκατάθεσης, Φωτογραφική τεκμηρίωση, DVD) του Φακέλου που στάλθηκαν από το Υπουργείο Πολιτισμού στην UNESCO και με βάση τα οποία έγινε η αξιολόγηση και η εγγραφή στον Παγκόσμιο Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας. Επιπλέον, περιέχει χαιρετισμό του Δημάρχου Βορείων Τζουμέρκων Ιωάννη Σεντελέ και του Τοπικού Προέδρου της Βλάστης Ιωάννη Τζιούμαρη, Πρόλογο των Γιώργου Κίρκη και Ελευθερίας Γκαρτζονίκα – Κώστικα και εισαγωγικό κείμενο με θέμα: «Η αξία της υποβολής φακέλου υποψηφιότητας για την εγγραφή του Πανηγυριού του Δεκαπενταύγουστου στο Συρράκο και στη Βλάστη στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (Σύμβαση UNESCO, 2003) της Διευθύντριας Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού Σταυρούλας-Βίλλυς Φωτοπούλου. Ο Συντονισμός και

η επιμέλεια της έκδοσης είναι της Ελευθερίας Γκαρτζονίκα-Κώστικα. Η έκδοση έγινε με αφορμή την ένταξη του «Τρανού Χορού στη Βλάστη» και το «Πανηγύρι στο Συρράκο» στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, υπό την αιγίδα και την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού / Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.

Το Πολυφωνικό Σύνολο «ΧΑΘΝΙΑ» στην παράσταση «Σαν πας στα ξένα»

Το Σάββατο 16 Σεπτεμβρίου 2023, το πολυφωνικό σύνολο «Χαονία» συμμετείχε στην παράσταση «Σαν πας στα ξένα!...», σε επιμέλεια, παρουσίαση Λάμπρου Λιάβα και με την συμμετοχή εξάρετων μουσικών.

Έξω από τον παλαιό, σιδηροδρομικό σταθμό της Ελευσίνας, στην αποβάθρα των πάλαι ποτέ επιβιβάσεων, στήθηκε η «σκηνή» της παράστασης, ανασύροντας μνήμες «Θιάσου», με τον κόσμο να πλημμυρίζει τις ράγες, με καταλυτική προσήλωση και με ένα παρατεταμένο ξέσπασμα

επιδοκίμασας στο τέλος της παράστασης.

Συμμετείχαν: Αλέξανδρος Αρκαδόπουλος (κλαρίνο), Γιάννης Παυλόπουλος (βιολί, τραγούδι), Κωνσταντίνος Πάτσι (τραγούδι), Ιορδάνης Κουζνέπουλος (λαούτο, τραγούδι), Μανούσος Κλαπάκης (κρουστά).

Σύνολο Ηπειρώτικης Πολυφωνίας «Χαονία»: Αλίκη Γκανά, Αλέξανδρος Λαμπρίδης, Κατερίνα Ευθυμίου, Γιώργος Διώνος, Πέννυ Σπυροπούλου, Χρήστος Δίπλος, Ιακώβη Ντελέκου, Γιώργος Τούτσας, Ελευθερία Πανούση.

Συλλυπητήριο μήνυμα της Ιστορικής και Λογογραφικής Εταιρείας Τζουμέρκων

Με μεγάλη λύπη πληροφορηθήκαμε αυτές τις μέρες το θάνατο του Κώστα Γ. Κοτζιούλα, του σημαντικού φιλόλογου και γιου του συντοπίτη μας ποιητή, λογοτέχνη, φιλόλογου και μεταφραστή Γεώργιου Κ. Κοτζιούλα.

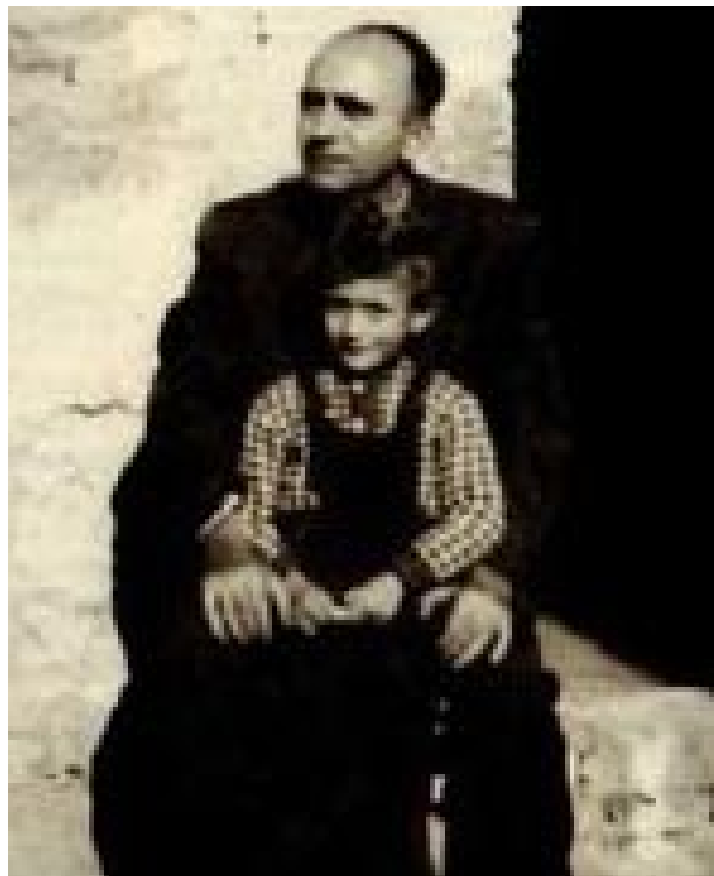
Η Ιστορική και Λογογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων είχε συνεργαστεί στενά με τον αξιόλογο φιλόλογο, ανήσυχο και σεμνό άνθρωπο Κώστα Κοτζιούλα τόσο για τη διοργάνωση ημερίδων και εκδηλώσεων σχετικών με τη ζωή και το έργο του λογοτέχνη, φιλόλογου και μεταφραστή Γ. Κοτζιούλα όσο και για την έκδοση ανέκδοτων κειμένων του. Όσοι συνεργαστήκαμε μαζί του, γνωρίσαμε έναν σοβαρό και σπουδαίο φιλόλογο, έναν ευγενικό και πρόσχαρο άνθρωπο, που σε κάθε μας επικοινωνία δεν έπαυε να εκφράζει τις ευχαριστίες του για όλες τις δράσεις της Ι.Λ.Ε.Τ. σχετικά με την ανάδειξη του έργου του Γεώργιου Κοτζιούλα. Επικοινωνήσαμε και συνεργαστήκαμε άψογα με έναν μετρίοφρονα και άοκνο άνθρωπο, που μέλημά του ήταν να προλάβει να εκδώσει και δημοσιοποιήσει τα ανέκδοτα και αδημοσίευτα έργα και κείμενα του πολυγραφώτατου πατέρα του, τον οποίο γνώρισε περισσότερο μέσα από το έργο του, καθώς ήταν πολύ μικρός όταν ο Γ. Κ. Κοτζιούλας έφυγε από τη ζωή.

Ο Κώστας Κοτζιούλας, παρά τη μακροχρόνια ταλαιπωρία του από το πρόβλημα υγείας που αντιμετώπιζε, με στείρευτη ψυχική δύναμη και αδιαμαρτύρητα ήταν πρόθυμος να συνεργαστεί μαζί μας και είμαστε ευγνώμονες για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε.

Το Δ.Σ. και τα μέλη της Ι.Λ.Ε.Τ. εκφράζουν εκ βαθέων τη λύπη τους για την απώλεια του Κώστα Κοτζιούλα, τα θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά του και εύχονται καλή ανάπαυση της ψυχής του.

Η Πρόεδρος
Ερασμία Ν. Ζαβιτσάνου

Ο Γενικός Γραμματέας
Δημήτριος Καραβασίλης

Πανηπειρωτική

Όργανο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Κλεισθένους 15, 105 52, Αθήνα • Τηλ.: 210 3241137-3243822

• Fax: 210 324382 e-mail: info@panepirotiki.com

Facebook: Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας

• site: www.panepirotiki.com

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ: Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χήτος

Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ από Συντακτική Επιτροπή:

Χρήστος Τούμπουρος • Γιάννης Βέλλης

• Μαρίκα Γκόννη • Μηνάς Ζέρβας

• Ελένη Κοντούλη • Γιώργος Μουσγάς

• Κατερίνα Σχισμένου

• Μαρίνα Τζάκου • Ηλίας Χρηστάκος

Φωτορεπορτάζ: Γιάννης Βέλλης

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Οι Εκδόσεις Παπαζήση

Έχουν την τιμή να σας προσκαλέσουν στην παρουσίαση του συλλογικού τόμου: Η Κοινωνική και Πολιτική φιλοσοφία σήμερα.

Αφιέρωμα στον ομότιμο καθηγητή Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας Παναγιώτη Νούτσο («Παπαζήσης» 2022, σσ.475).

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα, 23.10.2023 και ώρα 17.30 στην αίθουσα εκδηλώσεων της «Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος», στην οδό Κλεισθένους 15, 105 52 Αθήνα.

Το βιβλίο θα παρουσιάσουν οι: Νίκος Κοτζιάς, ομότιμος καθηγητής Παν/μίου Πειραιώς, Γιάννης Πρελορέντζος, καθηγητής Παν/μίου Αθηνών, Κων/νος Ράντης, αναπλ. καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων.

Ο τιμώμενος, αφού συνοψίσει τη θεματική των φιλοσοφικών ενδιαφερόντων, θα παρουσιάσει το πρόσφατο βιβλίο του: Έντεχνος Βίος, «Παπαζήσης» 2023, σσ. 519, υπογραμμίζοντας τις ομόλογες στιγμές του «ηπειρωτικού βίου», με την παρώθηση της «Αδελφότητας Συγχωριανών Ελληνικού Ιωαννίνων 'Η Τσούκα'».

Η παρουσία σας θα μας τιμήσει ιδιαίτερα.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ του ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Το πολιτιστικό γεγονός της φετινής περιόδου. Πρόκειται για μια μεγάλη παραγωγή για την οποία η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας είναι περήφανη. Είναι ανάγκη να παιχτεί σε όλη την ΗΠΕΙΡΟ και πρωτίστως στο θέατρο της ΔΩΔΩΝΗΣ.

Μια παράσταση που «δονείται» από την τιμωρία του Προμηθέα και το θρήνο του Ηπειρώτικου Μοιρολογιού

Υπό την αιγίδα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και τη συμμετοχή της Χορωδίας της Π.Σ.Ε. υπό τη διεύθυνση του Βαγγέλη Κώτσου.

Η Κορυφαία Οκεανίδα: Γεωργία Ζώνη

Μια μοναδική παράσταση είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε στο Μέγαρο της Δουκίσσης Πλακεντίας στην Πεντέλη.

Η κορυφαία ηθοποιός της χώρας μας, η Ηπειρώτισσα ΓΕΩΡΓΙΑ ΖΩΗ σε μια εξαιρετική ερμηνευτική βραδιά, επιβλητική στον ρόλο της, γέμισε την σκηνή με το ταλέντο της πλαισιωμένη από ένα απολύτως ποιοτικό σύνολο ηθοποιών.

Καθελώνοντας το κοινό το οποίο ανταποκρίθηκε με παρατεταμένα χειροκροτήματα και επευφημίες στο τέλος της παράστασης.

Διαχωρίζοντας έτσι και επικροτώντας ταυτόχρονα την άριστη προσέγγιση που απαιτεί η αρχαία τραγωδία από την φτήνια και την προχειρότητα...

Στο μουσικό σκέλος της βραδιάς επικεφαλής ήταν ο μέγιστος Πετρολούκας Χαλκιάς και ο μάεστρος Βαγγέλης Κώτσου.

«ΔΙΩΝΗΣ ΑΙΝΙΓΜΑ»

«Χειροκροτήθηκε με ενθουσιασμό από τους θεατές που γέμισαν το θέατρο της Δουκίσσης Πλακεντίας στις 17.9.2023 η παράσταση ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ του ΑΙΣΧΥΛΟΥ σε μετάφραση και σκηνοθεσία του Γιάννη Φαλκώνα. Οι ερμηνείες των ηθοποιών συνάρπασαν τους θεατές, ζωντανεύοντας τον λόγο του Αισχύλου με τρόπο παινιτικό και σύγχρονο και αποδίδοντας πιστά τους χαρακτήρες και τα νοήματα του πρωτότυπου έργου αναδεικνύοντας έτσι την άρρηκτη συνέχεια της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και συνθέτοντας την με την εξέλιξή της έως σήμερα σε αυτήν την πρωτοποριακή θεατρική παράσταση,

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ Αναφορές στην Ήπειρο

«...Για να μην σας ενοχλήσω θα παραλείψω όποια λόγια πλεονάζουν για να φτάσω στο τέρμα της περιπλάνησής σου. Έπειτα λοιπόν έφτασες στα πεδία των Μολοσσών στην υψηλόκρημνη αμφίπευρα Δωδώνη, όπου το μαντείο και ο θρόνος είναι του θεσπρωτού Διός, και θαύμα απίστευτο είναι οι δρύες με την ανθρώπινη λαλιά, από τις οποίες εσύ λαμπρά και ξάστερα και χωρίς ανιγίγματα αναγορεύτηκες ως η μέλλουσα γυναίκα του Διός η Ξακουστή....

.... απο τότε οιστριλάτη την παράκτια ακολούθησες διαδρομή κι έφτασες στον μέγα κόλπο της Ρέας,

όπου η ζωντανή μουσική μας παράδοση ενοποιήθηκε με τον αρχέγονο και ταυτόχρονα σύγχρονο λόγο του Αισχύλου.

Ο ζωντανός θρύλος της λαϊκής μας μουσικής Πετρολούκας Χαλκιάς έδωσε μουσική νηοή στον Προμηθέα Δεσμώτη ερμηνεύοντας μοναδικά το αέναο μουσικό ποτάμι της ελληνικής μουσικής από την αρχαιότητα έως τις ημέρες μας, με την συνδρομή του Παναγιώτη Καπερνέκα στην αρχαία ελληνική λύρα και τους αυλούς, της Αρετής Κοκκίνου στην κιθάρα και στα κρουστά και την απέραντη φωνή της Γεωργίας Ζώνη στα μοιρολόγια που πλαισιώθηκε από το πολυφωνικό της χορωδίας της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος με επικεφαλής το μάεστρο Βαγγέλη Κώτσου.

Η Αλεξάνδρα Καρακατσάνη συγκλόνισε τους θεατές με την ερμηνεία της και κατόρθωσε την απόλυτη ταύτιση με την Ιώ.

Ο Πέτρος Τσαπαλιάρης αναμετρήθηκε με τον αρχετυπικό τιτάνιο ρόλο του Προμηθέα Δεσμώτη - την μέγιστη πρόκληση για έναν ηθοποιό - και βγήκε νικητής ενσαρκώνοντας τον διαχρονικότερο ήρωα του θεάτρου με υποδειγματικό τρόπο.

Όλοι οι ηθοποιοί απέδωσαν με εξαιρετική σαφήνεια τους σπουδαίους ρόλους τους. Η Χάρης Συμεωνίδου και ο Χρήστος Μπαλτάς το Κράτος και την βία.

Ο Κλεάνθης Βαρσαμουλής τον Ήφαιστο.

Ο Γιώργος Ζώνης τον Ωκεανό.

Ο Σωτήρης Κάτσενος τον Ερμή.

Η μαγική πρωτοτυπία της παράστασης είναι η ανάδειξη του χορού της τραγωδίας, που συνήθως «παιτασκόβεται» και από τις μεταφράσεις - παραφράσεις και από την εκάστοτε σκηνοθεσία, όπως διαπιστώθηκε σε όλες τις πρόσφατες μεγάλες παραγωγές του Προμηθέα Δε-

σμών που ανέβηκαν στην Επίδαυρο και περιόδευσαν ανά την Ελλάδα. Ο χορός στην παράσταση του Γιάννη Φαλκώνα έχει τον ρόλο που του έδωσε ο Αισχύλος, δηλαδή πρωταγωνιστικό, και τραγουδά και χορεύει προωθώντας την εξέλιξη του έργου. Είναι η πρώτη φορά εδώ και δεκαετίες που ο χορός δεν θεωρείται περιττός και δεν πέφτει θύμα απαξίωσης και αποδόμησης. Και για να αντιληφθεί κανείς την μεγάλη σημασία του χορού πρέπει να κατανοήσει ότι ο χορός είναι ο λαός! Όταν γράφεται ο Προμηθέας Δεσμώτης γεννιέται για πρώτη φορά στον κόσμο η Δημοκρατία και ο Αισχύλος την προσωποποιεί στα πρόσωπα των γυναικών, των Οκεανίδων. Ας αναλογιστούμε μόνον ποια ήταν και ποια είναι η θέση των γυναικών στις θεακρατικές ανελεύθερες πεποισθήσεις που καταλαμβάνουν πλέον την Ευρώπη και τον Κόσμο.

Οι Οκεανίδες Σοφία Λαμπηδώνη, Ελένη Μαρμάρου, Σοφία Παγώνη, Βέρα Κανελλοπούλου, Μπέττυ Λυρίτη, με κορυφαία τη Γεωργία Ζώνη, μαζί με τις χορεύτριες με την διδασκαλία της υπέροχης Ελεάννας Καλαβίτη μάγεψαν τους πολυπληθείς θεατές συμβάλλοντας σε μια αξέχαστη εμπειρία.

Ο πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος απευθύνει χαιρετισμό

Ο θρύλος της Ηπειρώτικης μουσικής Πετρολούκας Χαλκιάς με τον μάεστρο Βαγγέλη Κώτσου

πως δρώντας ή τι λέγοντας θα ευχαριστούσε τους θεούς, κι αυτοί έρχονταν πίσω αναγγέλλοντας χρησμούς δυσνόητους κι αμφίσημα επιμύθους...»

Ορμώμενοι από αυτές τις αναφορές στην Ήπειρο, αλλά και από το γεγονός ότι η ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΕΝΤΑΤΟΝΙΑ είναι η

Αξέχαστη εμπειρία που αντικατοπτρίζεται σε μια αληθινή ιστορία που έζησε από κοντά η βοηθός σκηνοθέτη η Ελένη Καταλιακού που παρακολουθούσε τις αντιδράσεις και τα λόγια ενός μικρού αγοριού που έτυχε να κάθεται κοντά της. Το μικρό αγόρι που είχε έρθει στην παράσταση με τους γονείς του και ήξερε ήδη την υπόθεση του έργου και τους ρόλους βίωνε την παράσταση με χαρά, συμμετέχοντας, αντιδρώντας και συμπάσχοντας με ανεπανάληπτο τρόπο ταυτισμένο με τον Προμηθέα!

Αυτό αποδεικνύει με τον πιο περίτρανο τρόπο ότι ο Προμηθέας Δεσμώτης δεν είναι ένα έργο που αφορά το παρελθόν αλλά ένα έργο που αφορά το παρόν και το μέλλον και τις νέες γενιές, γιατί τα ζητούμενα για την ανθρωπότητα παραμένουν και σήμερα τα ίδια και τα δεσμά που μας περικλείουν, στερώντας μας την ελευθερία, την ελεύθερη βούληση την αυτοδιάθεση και την δημοκρατία, είναι πιο ισχυρά από ποτέ.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ του ΑΙΣΧΥΛΟΥ – 2023

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιάννης Φαλκώνης

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ: Πέτρος Τσαπαλιάρης

ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΟΚΕΑΝΙΔΑ: Γεωργία Ζώνη

ΙΩ: Αλεξάνδρα Καρακατσάνη

ΚΡΑΤΟΣ- ΒΙΑ: Χάρης Συμεωνίδου - Χρήστος Μπαλτάς

ΉΦΑΙΣΤΟΣ: Κλεάνθης Βαρσαμουλής

ΩΚΕΑΝΟΣ: Γιώργος Ζώνης

ΕΡΜΗΣ: Σωτήρης Κάτσενος

ΟΚΕΑΝΙΔΕΣ - ΧΟΡΟΣ: Σοφία Λαμπηδώνη, Ελένη Μαρμάρου, Σοφία Παγώνη,

Βέρα Κανελλοπούλου, Μπέττυ Λυρίτη,

ΧΟΡΕΥΤΡΙΕΣ: Ελεάννα Καλαβίτη, Μαρία Δεμερτζή, Ελένη Ιωάννα

Μοστίτσου Σολωμωνίδα

Μουσικοί επί σκηνής

ΚΛΑΡΙΝΟ: Πετρολούκας Χαλκιάς

ΚΛΑΡΙΝΟ: Πέτρος Χαλκιάς

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΧΟΡΙΚΩΝ ΩΣ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ: Γεωργία Ζώνη

ΤΡΑΓΟΥΔΙ: Σοφία Λαμπηδώνη

ΤΡΑΓΟΥΔΙ: Ελένη Μαρμάρου

ΚΙΘΑΡΑ - ΚΡΟΥΣΤΑ: Αρετή Κοκκίνου

ΑΡΧΑΙΑ ΛΥΡΑ, ΑΥΛΟΙ, ΚΡΟΥΣΤΑ, ΦΩΝΗΤΙΚΑ: Παν Καπερνέκα

ΧΟΡΩΔΙΑ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ:

ΜΑΕΣΤΡΟΣ, ΦΩΝΗΤΙΚΑ: Βαγγέλης Κώτσου

ΦΩΝΕΣ: Ειρήνη Μάσκου, Φωτεινή Κρανιώτη, Ρούλα Ρίφουνα, Βίκυ Τσιάντα

ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΑ: Γιάννης Φαλκώνης

ΣΟΛΟ ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΕΣ- ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΩΝ: Ελεάννα Καλαβίτη

ΔΙΔΑΣΚΕΥΗ ΧΟΡΙΚΩΝ ΩΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ: Γεωργία Ζώνη

ΣΚΗΝΙΚΟ - ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ: Γιάννης Βλάχος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΚΗΝΙΚΟΥ: Νίκος Διαμαντής

ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μπέττυ Λυρίτη

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΡΟΥΧΩΝ: Βάνια Αλεξάντροβα

ΒΟΗΘΟΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ: Ελένη Καταλιακού

Η παράσταση τελεί υπό την αιγίδα της ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ: "ΔΙΩΝΗΣ ΑΙΝΙΓΜΑ", πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ και του ΔΗΜΟΥ ΠΕΝΤΕΛΗΣ.

Την παράσταση τίμησαν με την παρουσία τους, φιλόξενες οικοδέσποινες, η Δήμαρχος Πεντέλης κ. Δήμητρα Κεχαγιά και η Αντιδήμαρχος Πολιτισμού Πεντέλης κ. Φωτεινή Μαρκαντώνη, οι οποίες προλόγισαν την παράσταση και απηύθυναν σύντομο χαιρετισμό!!

Τέλος την ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ εκπροσώπησε ο Πρόεδρος κ. Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος ο οποίος επίσης απηύθυνε χαιρετισμό.

Οι ατμοσφαιρικές φωτογραφίες από την παράσταση είναι του Αλέξη Τσέκα.

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

Πολιτιστικός Σύλλογος Ηπειρωτών Γαλατσίου-Λαμρινής

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε το ετήσιο αντάμωμα των Ηπειρωτών Γαλατσίου-Λαμρινής που έγινε στις 9 Σεπτεμβρίου 2023 στο Γαλάτσι. Εξαιρετική-παραδοσιακή ορχήστρα, ηπειρώτικη φιλοξενία δημιούργησαν μια καθαρή -ηπειρώτικη πα-

ραδοσιακή ατμόσφαιρα. Μέρους των εσόδων διατέθηκαν για τους πληγέντες της Θεσσαλίας.

Η πρόεδρος του Συλλόγου Γεωργία Τσουρή «καταθέτει» την συνεισφορά του Συλλόγου για την πληγείσα από τη θεομηνία Θεσσαλία

Μια «ανεπανάληπτη» Ηπειρώτικη βραδιά έζησαν την Τρίτη το βράδυ 19. 9. 23 στο άλσος του Περιστερίου οι Ηπειρώτες του Περιστερίου και οι φίλοι της Ηπειρώτικης παράδοσης. Το χορευτικό τμήμα της Ένωσης Ηπειρωτών Περιστερίου παρουσίασε χορούς από το «Πωγωνί έως το Ζαγόρι. Στη συνέχεια επακολούθησε ελεύθερος χορός για όλους. Όλοι κατενθουσιάστηκαν από την παρουσίαση και συμμετείχαν χορευτικά στο γλέντι. Ο πρόεδρος του Συλλόγου, Ζήκος Κόντης φανερά ικανοποιημένος δήλωσε πως «αυτό μας δίνει την δυνατότητα να κάνουμε ακόμα καλύτερες εκδηλώσεις. Θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους εσάς που συμμετείχατε, αλλά ιδιαίτερα στην ορχήστρα του Tasos Maglaras στο τραγούδι Ανδρέας Μετσοβίτης, Αλεξανδρος Μανγκλαρας, Βαγγέλη Κυρίαζος, και οι αδελφοί Κόντης που αφιλοκερδώς μας διασκέδασαν. Σας ευχαριστούμε όλους και όλες και σας περιμένουμε και σε άλλες εκδηλώσεις του Συλλόγου μας».

Ένωση Ηπειρωτών Περιστερίου. «Από το Πωγωνί μέχρι το Ζαγόρι. Χορευτικά δρώμενα»

Διασώθηκε η ιστορική γέφυρα της Μεγαλόχαρης Άρτας

Το ιστορικό πέτρινο γεφύρι, «Καμάρα», όπως αποκαλείται από τους ντόπιους, βρίσκεται στον παραπόταμο ο οποίος ρέει κάτω από τον οικισμό Ποτιστικά της Μεγαλόχαρης και εκβάλλει στον Αχελώο.

Η προσέγγιση του μοναδικού γεφυριού γινόταν με μεγάλη δυσκολία, λόγω του δύσβατου της περιοχής και της καταστροφής των παλιών μονοπατιών που οδηγούσαν σε αυτό. Μετά όμως από παρέμβαση της Περιφέρειας Ηπείρου είναι πλέον προσβάσιμο. Το γεφύρι αποτελούσε τμήμα της σημαντικής διαδρομής από τη Θεσσαλία προς την Ήπειρο και την Αιτωλοακαρνανία μέσω Γαβρόγου.

Ο χρόνος κατασκευής του είναι άγνωστος αλλά σύμφωνα με τους ειδικούς προσδιορίζεται ότι κατασκευάστηκε πριν από εκατοντάδες χρόνια την Ρωμαϊκή εποχή. Είναι άγνωστο σε πολλούς και ήταν εγκαταλελειμμένο στη φθορά του χρόνου, όμως η προσπάθεια των κατοίκων της περιοχής για τη διάσωση του μνημείου εισακούσθηκε από την Περιφέρεια Ηπείρου και τον Περιφερειάρχη Αλέξανδρο Κακριμάνη και διασώθηκε.

Με δηλώσεις του ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Κακριμάνης επισημαίνει ότι «σκοπός μας τονίζει είναι να αφίσουμε στις επόμενες γενιές ότι βρήκαμε σήμερα στον τόπο μας με σεβασμό στους ανθρώπους που κάποτε τα έφτιαξαν με πολλές στερήσεις για να μπορέσουν να στήρουν αυτές τις περιοχές». Ο πρωτομάστορας για τη συντήρηση του γεφυριού Ηρακλής Μάντης αναφέρεται στις μεθόδους συντήρησής του και τονίζει ότι σύμφωνα με τα στοιχεία και τον τρόπο κατασκευής του χρονολογείται περίπου δύο χιλιόδες έτη πριν.

Στην πεδιάδα του Αχέροντα «Φυτεύονται» μόνο φωτοβολταϊκά

Η πεδιάδα του Αχέροντα θεωρούνταν και ήταν παραγωγική αγροτική ζώνη. Ήταν, γιατί τώρα τη θέση των καλλιεργειών παίρνουν τα φωτοβολταϊκά! Αυτό φαίνεται πως θα είναι το μέλλον του εύφορου αυτού κάμπου της Ηπείρου που

σε προηγούμενες δεκαετίες «ταίξε» σχεδόν όλη την περιοχή.

Τα χωράφια που έδιναν προϊόντα για όλη την Ήπειρο γέμισαν με πάνελ. Ίδια και χειρότερη είναι η κατάσταση στο Μαργαρίτι Θεσπρωτίας.

Ηπειρώτικο ξεφάντωμα στο Χαϊδάρι

Μετά από τέσσερα χρόνια αναστολής λόγω κορωνοϊού, ο Σύλλογος Ηπειρωτών Χαϊδαρίου διοργάνωσε το Παραδοσιακό Ηπειρώτικο Πανηγύρι, 23 Σεπτεμβρίου 2023, στο Χαϊδάρι. Έδωσε έτσι ο Σύλλογος τη δυνατότητα σ' όλους τους Ηπειρώτες του Χαϊδαρίου και των διπλανών Δήμων, αλλά και στους λάτρεις της Ηπειρώτικης παράδοσης να γλεντήσουν και να απολαύσουν αληθινά την Ηπειρώτικη μουσική.

Από την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας παρέβησαν οι Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος, πρόεδρος, η Α' Αντιπρόεδρος Μαρίκα Γκόνη, ο Έφορος Δημοσίων Σχέσεων Αντώνης Κοντάς και ο Ειδικός Γραμματέας Χριστόφορος Ευθυμίου

Έντονη η συμμετοχή του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης

Την Παρασκευή, 22 Σεπτεμβρίου 2023, το φωνητικό σύνολο του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών «Τα τραγούδια της παρέας» συμμετείχε στη χορωδιακή παράσταση που έλαβε χώρα στον Πολυχώρο Πολιτισμού (ηρώνη Ιχθυόσκαλα) στο πλαίσιο του συμποσίου Ζωγραφικής που διοργανώνει ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Πατρέων, αφιερωμένο στην λογοτεχνία.

Η ομάδα ερμήνευσε τα εξής τραγούδια: Το δελφινικό-ριτσο. Στίχοι Οδ. Ελύτης, σύνθεση: Λίνος Κόκοτος. Τα τζιτζίκια: Οδ. Ελύτης, Λίνος Κόκοτος. Η μπαλάντα του Αντρίκου (η Ζηνοβία), στίχοι: Κ. Βάρναλης, σύνθεση: Μ. Θεοδωράκης και Άρνηση (στο περιγιάλι το κρυφό), στίχοι: Γ. Σεφέρης- σύνθεση: Μ. Θεοδωράκης.

Τη διεύθυνση των «τραγουδιών της παρέας» είχε η Γιώτα Μάντζου και ο Φάνης Μάντζος.

Η συνεισφορά των αποδήμων στις Πολιτιστικές Εκδηλώσεις του καλοκαιριού

Πολιτιστικός Σύλλογος Σενίκου Δωδώνης Ιωαννίνων

Σ' όλα σχεδόν τα χωριά της Ηπείρου οργανώνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις που στην ουσία, όπως ειπώθηκε, «ζωντανεύουν τα χωριά».

Μέσα στα πολλά παραδείγματα είναι και αυτό του Πολιτιστικού Συλλόγου Σενίκου Δωδώνης Ιωαννίνων που με Δελτίο Τύπου μας πληροφόρησε για τη δράση του, το καλοκαίρι στο χωριό.

«Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Σενίκου Δωδώνης Ιωαννίνων διοργάνωσε κατά την φετινή περίοδο με επιτυχία και μεγάλη συμμετοχή συγχωριανών, κοντοχωριανών και φίλων τις παρακάτω εκδηλώσεις:

- Πέμπτη 10 Αυγούστου. Πάρτι της νεολαίας στο χώρο του σχολείου.
 - Σάββατο 12 Αυγούστου. Δημοτική βραδιά. Πραγματοποιήθηκε το καθιερωμένο ετήσιο πανηγύρι του χωριού με τη συμμετοχή πλήθους κόσμου.
 - Δευτέρα 14 Αυγούστου. Διεξήχθη αγώνας ποδοσφαίρου μεταξύ παλαιμάχων και νεολαίας.
 - Τρίτη 15 Αυγούστου. Ημερήσιο πανηγύρι στον περίβολο της εκκλησίας της Παναγίας.
 - Παρασκευή 18 Αυγούστου. Με την ευγενική παραχώρηση του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Δωδώνης ανέβηκε η θεατρική παράσταση «Ματζουράνα στο κατώφλι, γαϊδάρους στο παραθύρι» στο προαύλιο του σχολείου.
- Ευχαριστούμε θερμά όλους τους χωριανούς φίλους και χορηγούς για την πολύτιμη προσφορά και την εθελοντική συμμετοχή τους σε όλες τις εκδηλώσεις του Συλλόγου του χωριού μας».

Από τη θεατρική παράσταση: «Ματζουράνα στο κατώφλι, γαϊδάρους στο παραθύρι»

Η ποδοσφαιρική μας ομάδα

Και χορός και τραγούδι και οι αναμνήσεις ξανάρχονται...

Στο χάρτη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας (UNESCO, 2003), εντάχθηκε το έθιμο των «Μπαντίδων» της Άρτας

Στο χάρτη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας (UNESCO, 2003) του Υπουργείου Πολιτισμού, εντάχθηκε το έθιμο των «Μπαντίδων» της Άρτας, με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Μπαντίδοι και Γαϊτανάκια στην πόλη της Άρτας (παραιοσιακά δρώμενα Αποκριών, όπως αυτά γίνονταν τη Πέμπτη, Παρασκευή κ Σάββατο της Δεύτερης Αποκριάς με την συμμετοχή συλλόγων από την πόλη και τα γύρω χωριά).

Η πρόταση, όπως έγινε δεκτή, αναφέρεται στην πόλη της Άρτας γενικότερα και στον εορτασμό της Αποκριάς με παραιοσιακά δρώμενα και έθιμα, προβάλλοντας, έτσι, τον τόπο, τα έθιμα και τις παραδόσεις του.

Η αίτηση για την ένταξη αυτή υποβλήθηκε μεν από το Μουσικοφιλολογικό Σύλλογο Άρτης «Ο ΣΚΟΥΦΑΣ», ο οποίος ετοίμασε τον απαιτούμενο φάκελο με την κατάλληλη βιβλιογραφική και επιστημονική υποστήριξη, αλλά αφορά την πόλη της Άρτας και τους Αρτινούς πολίτες. Τονίστηκε ότι οι «Μπαντίδοι» και τα Γαϊτανάκια είναι έθιμα που πλέον αποτελούν χαρακτηριστικό στοιχείο της αρτινής αποκριάς και επιτελούνται από το «ΣΚΟΥΦΑ» (Μπαντίδοι, Γαϊτανάκι) και άλλους σημαντικούς συλλόγους της περιοχής (Γαϊτανάκι: Λύκειο Ελληνίδων, Πολιτιστικός Σύλλογος «Μακρυγιάννης», Πολιτιστικός Σύλλογος Γραμμενίστας, Πολιτιστικός Σύλλογος Φιλοθέης, Λ.Ο. «Τζουμέρκα» κ.λπ.), ενώ στο παρελθόν αποτελούσαν πόλο και περισσότερων συλλόγων (Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Πέτα, Πολιτιστικός Σύλλογος Κορμπού, Πολιτιστικός Σύλλογος Κωστακίων, Πολιτιστικός

Σύλλογος Ανέζας, Πολιτιστικός Σύλλογος Αγίων Αναργύρων, Αδελφότητα Πραμαντιωτών Άρτας), κάτι που θα είναι ευχής έργον να επαναληφθεί.

Τα μέλη του Συλλόγου με τη συμμετοχή των αρτινών πολιτών υπό τη καθοδήγηση του Τμήματος Ελληνικών Χορών και του χοροδιδασκάλου κ. Νίκου Λιοντού αναβιώνουν τα αποκριάτικα δρώμενα των Μπαντίδων εδώ και πολλά χρόνια παραμένοντας πιστοί στις καταγραφές (γραπτές και προφορικές) όπως αυτές έχουν διασωθεί από γενιά σε γενιά, ενώ για τα γαϊτανάκια είναι καθοριστική και πολύτιμη η συμμετοχή των λοιπών συλλόγων που δίνουν το δικό τους στίγμα και χρώμα στην αναβίωση του εθίμου διατηρώντας τα έθιμα ζωντανά διαχρονικά.

Το «Καγκελάρι, χορευτικό δρώμενο στην Άρτα (Ηπειρος)

Εγγραφή του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας

Το στοιχείο «Καγκελάρι, χορευτικό δρώμενο σε 29 χωριά της Άρτας» με την αριθμ. 347805/19-7-2023 Υπουργική Απόφαση εγγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας. Η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι η καθ' ύλην αρμόδια να εφαρμόζει, από το 2006, στην Ελλάδα την Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003).

«Το Καγκελάρι είναι χορευτικό δρώμενο που χορεύεται σε 29 χωριά της Άρτας κατά τη διάρκεια πανηγυριών της άνοιξης, του καλοκαιριού,

ή την περίοδο του Πάσχα. Οι χορευτές, πιασμένοι αγκαζέ, τραγουδούν αντιφωνικά, απουσία μουσικών οργάνων, δίνοντας οι ίδιοι ρυθμό στο χορό. Αρχίζει ο μπροστάρης (Καγκελάρης) ή οι άντρες και ο κάθε στίχος επαναλαμβάνεται από τους υπολοίπους ή τις γυναίκες αντίστοιχα.»

Σε κάθε χωριό της Άρτας το Καγκελάρι πραγματοποιείται με μικρές παραλλαγές όμως τα βασικά χαρακτηριστικά του δρώμενου είναι όμοια καθώς «Το Καγκελάρι είναι Στοιχείο να μας ενώνει!».

Το μπακάλικό μας - Κεραμίτσα Θεσπρωτίας

Η θερινή περίοδος των διακοπών τελειώνει και για το χωριό μας, με τους τελευταίους Κεραμιτσίωτες να φεύγουν για την Αθήνα και σε άλλες πόλεις. Οι πολυπληθείς επισκέπτες φέτος είχαμε το προνόμιο, έναντι των περισσότερων χωριών της Μουργκάνας, να λειτουργήσει το μπακάλικο του χωριού.

Με πληρότητα προϊόντων διατροφής και οικιακών ειδών και σε ανταγωνιστικές τιμές, όπως τα αντίστοιχα καταστήματα των Φιλιτών. Το διευθύνει η κα **Αθηνά Α. Τσάβαλου**. Έμπειρη προσιτή και ευγενική προς όλους, μια νέα γυναίκα πρόθυμη να εξυπηρετήσει τους πάντες. Οι απόδημοι και οι ντόπιοι Κεραμιτσίωτες, αλλά και οι κοντοχωριανοί μας, στήριξαν την προσπάθειά της.

Όμως στην άγονη επαγγελματικά χειμερινή περίοδο που ακολουθεί πρέπει όλοι οι μόνιμοι κάτοικοι και οι κατά καιρούς ερχόμενοι να συνεχίσουμε να το υποστηρίζουμε σταθερά, για να μπορέσει να κρατηθεί ως επικερσία μέχρι την επόμενη τουριστική περίοδο. Ας το δούμε ως χρέος μας για το κοινό καλό όλων. Καλό Φθινόπωρο

Η Αθηνά Α. Τσάβαλου πάντα πρόθυμη και πάντα χαμογελαστή (Φωτ.: Αλέξης Τσέκας)

Η Κοιλάδα του Αχελώου

Την τιμητική της στις τηλεοράσεις είχε τον φετινό Αύγουστο η Κοιλάδα του Αχελώου

Πολλές, μα πολλές ζωντανές συνδέσεις, σχεδόν με όλα τα κανάλια πανελλαδικής εμβέλειας πραγματοποιήθηκαν από τις παραλίες, τις περαταριές και τα μνημεία της. Καμία άλλη Ελληνική περιοχή δεν είχε τέτοια προβολή.

Σωστά ειπώθηκε πως «Ο Αχελώος είναι που σαρώνει φέτος και όχι οι υποψήφιοι». Το ποτάμι είναι το μεγάλο πλεονέκτημα της πε-

ριοχής, αλλά δυστυχώς οι ιθύνοντες δεν μπορούν να καταλάβουν την δύναμη και τις δυνατότητες ανάπτυξης μέσω του Θεοπόταμου Αχελώου».

Κρίμα γι' αυτόν τον τόπο να λείπουν τα οράματα και οι προτάσεις. Τα χρόνια περνούν οι ευκαιρίες χάνονται και υπάρχει πάντα στασιμότητα. Κάποτε πρέπει

να έρθει και η ανατροπή. (Εφημερίδα «Ταχυδρόμος Άρτας» 12 .9.2023)

Τα «Ανθρώπων Έργα» της Λίνας Νικολακοπούλου στο Δημοτικό Θέατρο Κέρκυρας

Συνδιοργάνωση του Ηπειρωτικού Συλλόγου Κέρκυρας και του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας

Συναυλία - αφιέρωμα στην κορυφαία στιχουργό και ποιήτρια **Λίνα Νικολακοπούλου** πραγματοποιήθηκε στις 4 Σεπτεμβρίου στο κατάμεστο **Δημοτικό Θέατρο της Κέρκυρας**. - Συνδιοργάνωση του **Ηπειρωτικού Συλλόγου και του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας**.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκε και το τιμώμενο πρόσωπο **Λίνα Νικολακοπούλου**.

Η διοργάνωση αποτέλεσε μια συνεργασία του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων με τον Ηπειρωτικό Σύλλογο Κέρκυρας. Πριν την έναρξη της συναυλίας, σύντομο χαιρετισμό απηύθυναν μεταξύ άλλων η περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων **Ρόδη Κράτσα** και η δήμαρχος Κεντρικής Κέρκυρας **Μερόπη Υδραίου**.

Το πρόγραμμα ερμήνευσε φωνητικά η εξαιρετική **τραγουδίστρια Ιωάννα Βλάχου** με τη **Γυναικεία και Παιδική Χορωδία του Ηπειρωτικού Συλλόγου Κέρκυρας**, την οποία διηύθυνε η **Όλγα Κουτσούκαλη**. Η βραδιά είχε έντονο βαλκανικό χρώμα καθώς συμμετείχε η **Μπάντα Φλώρινας των αδελφών Βαλκάνη**, ένα έθνικό συγκρότημα που αποτελείται από χάλκινα πνευστά. Στο πιάνο ακούσαμε τον **Ιωάννη Κούρκουλο**.

«Οι μουσικοί κατάφεραν να αποδώσουν τα κομμάτια με πολύ ενδιάφορο τρόπο. Στις ενορχηστρώσεις δόθηκε έμφαση στην μπάντα χάλκινων πνευστών, στοιχείο το οποίο ανέδειξε τα τραγούδια συνθετών όπως ο **Goran Bregovic**. Επιπλέον η χορωδία προσέδωσε συναισθηματικό βάθος και πραγμάτωνε αντιθέσεις στις δυναμικές, όσον αφορά το διάλογο της με την τραγουδίστρια».

Η συναυλία ήταν απολαυστική για το κοινό και οι μουσικοί τίμησαν πραγματικά το έργο της **Λίνας Νικολακοπούλου**.

Νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Ηπειρωτών Νομού Ροδόπης

Από το «**Αρχοντικό Σκουτέρη**», ένα σημείο αναφοράς της διαχρονικής παρουσίας των Ηπειρωτών στην περιοχή της Ροδόπης στις 12 Σεπτεμβρίου 2023 και ημέρα Τρίτη και ώρα 21:00 συνεδρίασε το Δ.Σ. του Συλλόγου Ηπειρωτών Νομού Ροδόπης για την ανάδειξη του νέου Δ.Σ. του Συλλόγου.

Μετά το πέρας της διαδικασίας το νέο Δ.Σ. συστάθηκε ως εξής:

Πρόεδρος : **Ιωάννης Τζαμπάζης (Λαϊστά — Ιωάννινα)**
Αντιπρόεδρος: **Αργύριος Μπίστας (Κοσμηρά— Ιωάννινα)**
Γενικός Γραμματέας: **Σπυρίδων Πίλιος (Σερζιανό-Ιωαννινών)**
Ταμίας: **Αθανασία Γιώτα (Λαϊστά — Ιωάννινα)**
Μέλος: **Ξανθήνη Ρίζου (Μονοδέντρι- Ιωάννινα)**
Μέλος: **Γεώργιος Δάφνης (Πράμντα- Ιωαννινών)**
Μέλος: **Θωμάς Γαλύφας (Ανω Καλεντίνη — Άρτα)**

Το κλίμα που δημιουργήθηκε χτες στους Ηπειρώτες είναι κλίμα παρέας, είναι μια σχέση φιλίας, σεβασμού και αλληλοϋποστήριξης. Στόχος τους όπως είπαν το νέο Δ.Σ. είναι να προσφέρουν μέσω από το σύλλογο ώστε να μείνουν ζωντανές οι παραδόσεις αλλά και να ωφεληθεί η περιοχή της Ροδόπης. Έκλεισαν ραντεβού στην επόμενη συνέλευση στις 19 Οκτωβρίου 2023 στον ίδιο χώρο για να συζητήσουν τις δράσεις του Συλλόγου.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ...

37ο Αντάμωμα Βλάχων σε Ιωάννινα και Μέτσοβο

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων διοργάνωσε το 37ο Πανελλήνιο Αντάμωμα Βλάχων το τριήμερο 7, 8 και 9 Ιουλίου 2023 στα Ιωάννινα και το Μέτσοβο. Ο Δήμος Μετσόβου είχε την συνδιοργάνωση και πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Ηπείρου. Το Αντάμωμα φιλοξενήθηκε φέτος στα Ιωάννινα και το Μέτσοβο και ήταν αφιερωμένο στη μουσική και τους χορούς των Βλάχων.

Το πρόγραμμα του ανταμώματος είχε ως εξής:

Παρασκευή 7 Ιουλίου 2023

Πλατεία Μαβίλη - Ιωάννινα

Με μία λαμυρή εκδήλωση που ξεκίνησε από το κέντρο της πόλης των Ιωαννίνων και κορυφώθηκε στην Πλατεία Μαβίλη έκανε πρεμιέρα το Πανελλήνιο Αντάμωμα Βλάχων.

Χορευτικά από διάφορες περιοχές της χώρας κατέβηκαν μετά μουσικής την οδό Αβέρωφ για να καταλήξουν στην Πλατεία Μαβίλη εισπράττοντας το πιο θερμό χειροκρότημα εκατοντάδων κατοίκων της περιοχής και επισκεπτών.

20:00 Παρουσίαση χορευτικών συγκροτημάτων

Σάββατο 8 Ιουλίου 2023

Πλατεία Μετσόβου

18:00 Παρουσίαση των χορευτικών συγκροτημάτων της Ομοσπονδίας μας, σε ομάδες με βάση την κοινή καταγωγή τους.

Κυριακή 9 Ιουλίου 2023

Πλατεία Μετσόβου

10:30 π.μ. Ο «Μεγάλος Χορός», «Κόρλου Μάρι», με τη συμμετοχή όλων των συλλόγων που συμμετείχαν στο Αντάμωμα.

Διπλοκάγκελο στα Θεοδώριανα

Δυο φωτογραφίες με διαφορά ογδόντα τριών χρόνων. Η πρώτη καλοκαίρι 1940 που μνημόνευσε τον Καγκελάρι στα Θεοδώριανα ο Κώστας Μπαλάφας. Η άλλη καλοκαίρι 2023. «Ο χορός καλά κρατεί»

Καγκελάρι στα Θεοδώριανα - Φωτο. Κώστας Μπαλάφας

Εξαιρετική η παρουσία αντιπροσωπείας της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας στο «5ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών» στη Σύρο

Το χορευτικό τμήμα της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας συμμετείχε στο "5ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών χορών Συριανοπατών" που διεξήχθη στη Σύρο το διάστημα Πέμπτη 29 Ιουνίου - 02 Ιουλίου.

Οι παραστάσεις δόθηκαν στην ιστορική Πλατεία Μισούλη μπροστά από το πιο αναγνωρίσιμο δημαρχιακό μέγαρο της χώρας, αυτό της Ερμούπολης.

Το χορευτικό συμμετείχε μεταξύ 24 υψηλού επιπέδου χορευτικών συγκροτημάτων από διάφορες περιοχές της επικράτειας.

Εμφανίστηκε την τελευταία μέρα της διοργάνωσης και παρουσίασε τους χορούς Καγκελάρι, Μπεράτι με πωγωνήσιο γύρισμα, Ζαγορίσιο και Συρτός (κλάματα), η δε είσοδος μας με το Καγκελάρι καθήλωσε κατά γενική ομολογία τους παρευρισκόμενους καθώς ήταν κάτι μοναδικό σαν χορευτικό θέαμα για έναν κυκλαδίτικο τόπο.

Η αναμνηστική φωτογραφία στη Σύρο

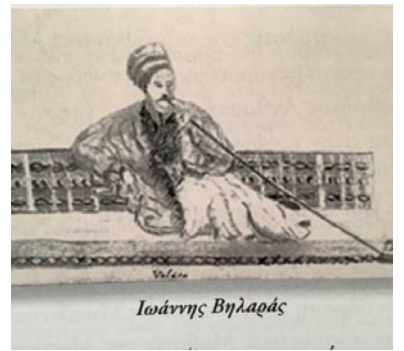

Η είσοδος του χορευτικού με τον «Καγκελάρι»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ (1771- 1823)

Συμπληρώθηκαν φέτος 200 χρόνια από το θάνατο του Γιαννιώτη ποιητή Ιωάννη Βηλαρά, ο οποίος αγωνίστηκε κάτω από δύσκολες συνθήκες, με το ποιητικό και με το πεζό του έργο να απαλλάξει το υπόδουλο Γένος από τις προλήψεις και τις δεισιδαιμονίες, και να επιβάλει τη γλώσσα του λαού ως εθνική γλώσσα. Καταφεύγει, μαζί με τον Ψαλίδα και άλλους αγωνιστές, από τον Αύγουστο του 1820, στο Τσεπέλοβο, όπου συγκεντρώνουν χρήματα για τον αγώνα, συγκροτούν την περίφημη «Κάσσα των Ιωαννίνων», με σκοπό την επέκταση της επαναστατικής δράσης στην Ήπειρο. Το 1823 πεθαίνει στο Τσεπέλοβο, και φτάνουμε στο τέλος της Επανάστασης που βρίσκει την Ήπειρο υπό τον τουρκικό ζυγό.

«Ο Ιωάννης Βηλαράς, γιος του γιατρού Στέφανου Βηλαρά, γεννήθηκε στα Κύθηρα και μεγάλωσε στα Γιάννενα, όπου έμαθε και τα πρώτα γράμματα, καθώς επίσης λατινικά, ιταλικά, γαλλικά και μαθηματικά από τον πατέρα του. Το 1789 έφυγε για την Ιταλία για σπουδές Ιατρικής στην Πάντοβα και τη Μπολόνια. Εκεί ήρθε σε επαφή με τις φιλελεύθερες ιδέες του Γαλλικού Διαφωτισμού. Το 1801 επέστρεψε στα Γιάννενα και διορίστηκε γιατρός του γιου του Αλή Πασά, μνημένος παράλληλα σε μυστική απελευθερωτική οργάνωση. Ακολουθώντας τον Αλή Πασά στις εκστρατείες του γύρισε όλη την Ελλάδα και έφτασε ως τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες (1812-1815) και τη Λάρισα (1815-1817), όπου μπήκε στον κύκλο των υπέρμαχων της απλής γλώσσας. Διατήρησε παράλληλα αλληλογραφία με εξέχοντα μέλη της Φαναριώτικης κοινωνίας, η οποία εν μέρει σώζεται και είναι ενδεικτική της πνευματικής κίνησης της εποχής. Το 1819 επέστρεψε στα Γιάννενα και συνεργάστηκε με τον Αθανάσιο Ψαλίδα για την έκδοση των γλωσσικών τους θεωριών, καθώς και μιας γλωσσικής προκήρυξης. Ο θάνατος του Αλή Πασά όμως ματαίωσε την ολοκλήρωση των σχεδίων τους και ο Βηλαράς κατέφυγε στο Τσεπέλοβο του Ζαγορίου, από όπου πήρε μέρος στην οργάνωση του Αγώνα στην Ήπειρο. Στο Τσεπέλοβο πέθανε, κληροδοτώντας οικονομικά προβλήματα στη γυναίκα και τους δυο γιους του. Το μόνο έργο του Βηλαρά που τυπώθηκε όσο ζούσε είναι η μελέτη «Η Ρομέκη γλώσσα» (1814), όπου τονίζει την αξία της φυσικής λαϊκής γλώσσας και προτείνει την εφαρμογή ενός φωνητικού ορθογραφικού συστήματος αντί της ιστορικής ορθογραφίας. Το έργο είναι αφιερωμένο στον Αθανάσιο Ψα-

Ο τάφος του Βηλαρά στο Τσεπέλοβο

λίδα, και περιλαμβάνει επίσης ποιήματα, δύο μεταφράσεις από τον Ανακρέοντα, μία από τον Πλάτωνα ("Κρίτων") και μία από τον "Επιτάφιο" του Θουκυδίδη. Το 1827 βγήκε η πρώτη συγκεντρωτική έκδοση ποιημάτων και πεζών του στην Κέρκυρα από τον Αθανάσιο Πολίτη. Τα ποιήματα του Βηλαρά διακρίνονται σε ερωτικά και σατιρικά. Στα πρώτα υμνείται η ημιτεδυναμία του έρωτα, με έντονη παρουσία στοιχείων όπως το ειδυλλιακό ποιμενικό περιβάλλον και τα αρχαιοελληνικά ονόματα των ηρώων. Στα σατιρικά ποιήματα εξάλλου η σάτιρα έχει διδακτικό στόχο, σύμφωνα με τις επιταγές του Διαφωτισμού, και καταδεικνύει άλλοτε πρόσωπα και άλλοτε ήθη και συνήθειες. Ο Βηλαράς έγραψε επίσης έμμετρους μύθους, δύο πεζά ("Ο λογιότατος ταξιδιώτης" και "Ο Λογιότατος ή ο Κολοκυθούλης") με εκπαιδευτικό προσανατολισμό, καθώς και μια μετάφραση της Βατραχομυομαχίας. Ο Βηλαράς έγραφε πάντα σε στίχο ομοιοκατάληκτο. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί η ύπαρξη μιας δευτέρας γραφής ενός από τους "Μύθους" του σε στίχο ανάπαιστο ανομοιοκατάληκτο, καθώς επίσης και η ύπαρξη του ημιτεδυνικού ποιήματός του Σε νέας λύρας κάρδες, που σύμφωνα με τους ιστορικούς της νεοελληνικής λογοτεχνίας τοποθετεί το Βηλαρά στους προδρόμους του Σολωμού" (Πηγή: Αρχείο Ελληνικών Λογοτεχνιών, Ε.ΚΕ.ΒΙ.).

Ηπειρώτης πέτυχε την απόλυτη βαθμολογία στις Πανελλαδικές Εξετάσεις

Ο Φίλιππος Φούφας και η οικογένειά του κατόνται από το ορεινό χωριό της Μηλιάς. Φίλοι και συγχωριανοί νιώθουν περήφανοι για τον νεαρό και του στέλνουν τα συγχαρητήρια. Γιατί;

Μαθητής στην Αθήνα αλλά με καταγωγή από την Μηλιά ο Φίλιππος Φούφας έκανε αυτό που μοιάζει αδύνατο.. δυνάτο.

Στις πανελλαδικές εξετάσεις πέτυχε το απόλυτο. Είκοσι σε όλα τα μαθήματα και 20.000 μόρια.

Έτσι έσπασε όλα τα ρεκόρ. Εξασφάλισε το 100/100 και από τους 8 εκπαιδευτικούς που βαθμολόγησαν τα γραπτά του στις Πανελλήνιες εξετάσεις και αναδείχθηκε ο πρώτος των πρώτων όλων των εποχών.

Ο ίδιος διάλεξε τη Νομική Αθήνας για να ξεκινήσει τις σπουδές τους στο Πανεπιστήμιο. Ο 18χρονος Φίλιππος έχει πολλά όνειρα. Μόλις ολοκληρώσει τη Νομική θα ήθελε να συνεχίσει με μεταπτυχιακές σπουδές είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό.

Η καρδιά της Αθήνας θα χτυπήσει Ηπειρώτικα!

Στο Πεδίον του Άρεως

Κυριακή 1η Οκτωβρίου 2023

Από 12 το μεσημέρι μέχρι τις 9 το βράδυ!

Το πανηγύρι είναι σύμφυτο με τη ζωή του Ηπειρώτη. Ακόμη και οι ξενιτεμένοι «ζούσαν» για το πανηγύρι. Κι όπως, πολύ σωστά, ειπώθηκε «το πανηγύρι είναι ο καθρέπτης του χωριού».

Τα Ηπειρώτικα πανηγύρια είναι μέσον έκφρασης του λαϊκού πολιτισμού μας και συνδυάζουν το θρησκευτικό στοιχείο με τα στοιχεία της διασκέδασης, της κοινωνικής συνοχής και της οικονομίας, με την έννοια της εμποροπανηγύρης. Στη σημερινή εποχή, ιδίως στα πανηγύρια του καλοκαιριού, κυριαρχείται η έννοια της επανασύνδεσης της κοινότητας, αφού επισκέπτονται τα χωριά, λόγω των θερινών διακοπών, οι απόδημοι από διάφορες περιοχές και συνυπάρχουν και επανατροφοδοτούν τη σχέση τους με τη γενέτειρα.

Ακμάζουν, λοιπόν, στην Ήπειρο, κάθε καλοκαίρι, τα πανηγύρια. Και είναι αλήθεια πως γίνονται «μνημονικά ξωκλήσια», αφού σ' αυτά –με χορό και με τραγούδι– αποτυπώνονται ο καμός, η ψυχή, τα βόσσανα, η φτώχεια, ο αγώνας, η προκοπή, οι σχέσεις, οι χαρές και οι λύπες... Κι όλα αυτά συνυπάρχουν μαζί με την ηπειρώτικη ψυχή και συμψύρονται σε μια μαγική σκηνή με πρωταγωνιστές όλους και μάγους τους μουσικούς μας, που απλόχερα, όλο το βράδυ, «μας κερνούν τη μουσική τους», φωτίζοντας κάθε κρυφή κι αθέατη γωνιά της παραδοσιακής ηπειρώτικης πανδοσίας. Ένας μουσικός πολιτισμός συμπτυκνυμένος, μια σταλαγματιά

στοιχειωμένη, που αποτυπώνει την Ηπειρώτικη παράδοση και προκοπή.

Παράλληλα όμως και στην πρωτεύουσα και σ' άλλες πόλεις «σπίνονται» τα πανηγύρια μας. Μια απάντηση και ένας χαιρετισμός στην Ήπειρο. Μια έκφραση του ομφάλιου λώρου που συνδέει τον Ηπειρώτη με τη γενέτειρα.

Τα τελευταία χρόνια ένα από τα θύματα του κορωνοϊού ήταν και τα πανηγύρια. Δεν διοργανώθηκαν, δεν «λειτουργήσαν». Πέρυσι το 2022 ξανακούστηκαν τα «βουβά κλαρίνα» στην ήπειρο. Μετά από δύο χρόνια τα πανηγύρια στα χωριά της Ηπείρου, επανήλθαν σε κανονικούς ρυθμούς, χωρίς μέτρα και προφυλάξεις.

Το ίδιο έγινε και στην Αθήνα. Και πέρυσι η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας διοργάνωσε το Ηπειρώτικο Πανηγύρι. Στον ίδιο χώρο, στο Πεδίον του Άρεως.

Το ίδιο θα γίνει και φέτος. Με το ίδιο πάθος και τον ίδιο παλμό θα δονείται πανηγυρσία η ψυχή του Ηπειρώτη.

Το πανηγύρι είναι η Ήπειρος!!!

Μ' αυτές τις σκέψεις και στηριγμένη απόλυτα στα παραδοσιακά δεδομένα διοργανώνει η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας το Ηπειρώτικο Παραδοσιακό Πανηγύρι. Καλώς να έλθετε!

Μεγάλος αριθμός μουσικών και τραγουδιστών

Οι Μουσικοί Κλαρίνο

Ναπολέων Δάμος
Θεοδωρής Γεωργόπουλος
Δημήτρης Χαλκιάς (Βούρμπιανη)
Αντώνης Κακούρης (Καστάνιανη)
Χρήστος Σιούλας (Μέτσοβο)
Χρήστος Ντούλιας (Γραμμένο)
Βασίλης Γεραγόρης (Τζουμέρκα, Ρο-δαινή)
Δόκιμος Χαλαράμπους
Ιωάννα Χαραλάμπους
Ναπολέων Δάμος (εγγονός)

Γιώργος Τσουμάνης (Πρέβεζα)

Ντέφι

Λευτέρης Μπίσας
Νίκος Κατσαρός

Λαούτο

Γιώργος Νικόπουλος
Μιχάλης Ζάμπας

Τραγούδι

Γιάννης Φάκος
Μιχάλης Ζάμπας

Τάσος Δήμος
Σάββας Σιάτρας
Παγόνα Αθανασίου
Νίκος Καλαμίδας
Μιχάλης Μιχόπουλος

Βιολί:

Παναγιώτης Ξυδέας
Ανδρέας Χουσέ

ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

του Γιώργου Κοτζιούλα

Είναι η εποχή που τα χωριά πανηγυρίζουν. Από το έμπα του καλοκαιριού ως πέρα του Σταυρού, μέσα Σεπτέμβρη, δεν περνάει βδομάδα χωρίς μια περιοχή της υπαίθρου να έχει πανηγύρι στο ένα χωριό της ή στο άλλο.

Κι αυτές τις ετήσιες, τις πάνδημες γιορτές τις χαίρονται μ' όλη την ψυχή τους οι χωριότες. Τις καρτερούν από καιρό, τις ξέρουν απέξω, ακόμα και τα παιδιά τις καρτερούν ανυπόμονα με την ίδια και περυσιότερη λαχτάρα απ' τα Χριστούγεννα. Η τοπική τους γιορτή είναι πιο καλοδεχούμενη απ' ό,τι ο Άη Βασίλης με τα δώρα για τους ανθρώπους των πόλεων.

Στα ορεινά χωριά, όπου ο χειμώνας είναι πιο βαρύς και η συγκοινωνία δύσκολη, αποφεύγουν να πανηγυρίζουν το χειμώνα. Έχουν καθιερώσει τις τοπικές γιορτές τους από την άνοιξη και πέρα, τότε που ξαστερώνει ο ουρανός και δεν υπάρχει φόβος να χαλάσει η βροχή τις υπαίθριες συγκεντρώσεις τους γιατί βέβαια όλα τα χωριάτικα πανηγύρια γίνονται στο ύπαιθρο.

Κάθε χωριό, εκτός από την κεντρική, τη λειτουργούμενη εκκλησία του, έχει

κάμποσα παρεκκλήσια, πέντε ως δέκα περίπου αφήνουμε ορισμένα νησιά του Αιγαίου όπου η ευλάβεια των κατοίκων και οι κίνδυνοι των θαλασσινών έχουν ανεβάσει ακόμα και σε εκατοντάδα τον αριθμό των ναών τους. Από αυτά λοιπόν τα ξωκλήσια ένα είναι αφιερωμένο σταθερά στην τοπική γιορτή του χωριού. Ενώ σε άλλα γίνεται μια απλή λειτουργία, που τη συνοδεύει βέβαια και μια διασκέδαση και φιλοξενία από μέρους της σχετικής συναικίας, του λεγόμενου «μαχαλά». Όταν όμως έρχεται η άλλη γιορτή, η καινή για όλο το χωριό, τότε συμμετέχουν όλα τα σπίτια στον πανηγυρισμό και παρατείνεται αυτός σε δύο μερόνυχτα. Δηλαδή από το απόγευμα της πρώτης μέρας μεταφέρεται στο κεντρικό χοροστάσι, εκεί που υπάρχει χώρος αρκετός και για χορό και για σύναξη του πληθυσμού.

Τι σκοπό εξυπηρετούν τα πανηγύρια; Πρώτα πρώτα την έμφυτη τάση και ανάγκη του ανθρώπου να διασκεδάσει, να ξεδώσει η ψυχή του, να το ρίξει έξω, που λέμε. Το είπε ωραία και ο σοφός: «βίος ανεόρταστος μακρά οδός απανδόχευτος». Παρομοίωσε τη δίκης πανηγύρια ζωή με δρόμο μακρινό, χωρίς πανδοχεία, χάνια στο μεταξύ. Η ζωή για τον Έλληνα, αλλά πιο πολύ για τον αγρότη, γενικά τον ξωμάχο τον δεμένο με τη γη του, είναι βαριά και μονότονη. Ένας τρόπος για να σπάσει ο λαός μας αυτήν την μονοτονία, που θα οδηγούσε αλλιώς στο κατσούφιασμα και στην κατάθλιψη, είναι ίσα ίσα αυτά τα πανηγύρια, που τόσο τ' αγαπάει.

Κοντά σ' αυτόν τον ψυχικό λόγο υπάρχει κι άλλος, κοινωνικός ας πούμε, ή πρακτικός. Αυτός εξυπηρετεί την κοινωνικότητα των ανθρώπων της υπαίθρου, την επιθυμία τους να αλληλογνωριστούν, να σχετιστούν καλύτερα με τους γειτόνους των και με τους κάπως μακρινούς, να κονιάσουν εκεί διάφορες μικροϋποθέσεις τους ή εκκρεμότητες, ακόμα και να βάλουν βάση για μελλοντικές αγοροπωλησίες ή άλλες συναλλαγές τους. Θέλω να ιδώ τον τάδε, να σιάξω μια δουλειά μαζί του. Πού να αφήσω τις εργασίες μου να τρέχω να τον βρω... Περιμένω λοιπόν να ρθει στο πανηγύρι, το δικό μου ή το δικό του, για να τον πετύχω εύκαιρον και, το κυριώτερο, καλοδιάθετο, για να λύσω τις διαφορές μαζί του, για να ξεμπλέξω τους λογαριασμούς.

Κοντά σ' αυτόν τον δεύτερο σκοπό ή σε συνέχειά του έρχεται και το έθιμο, η ανάγκη προετοιμασίας συναικείων. Έχω ένα γιο ανύπαντρο. Άκουσα πως ο δείνα από το παραπέρα χωριό έχει κοπέλα της παντριάς, άξια και προκομμένη. Στο σπίτι του δεν μπορώ να πάω, στα καλά καθούμενα, να την ιδώ. Θα περιμείνω λοιπόν να ρθει στο πανηγύρι κι εκεί, χωρίς να εκτεθώ, χωρίς να αποφανώ, μπροστά σ' όλον τον κόσμο μπορώ να σχηματίσω μια καλή ιδέα της μελλοντικής μου νύφης, αν μου αρέσει βέβαια και θέλει ο θεός.

Το ξέρουν αυτό οι κοπέλες, ξέρουν πως εκεί στο πανηγύρι θα γίνουν οι αντι-κείμενο ιδιαίτερων παρατηρήσεων από μέρους των νέων κι από πεθερικά και

λαγής συμπεθέρες, γι' αυτό φροντίζουν να σιαχτούν, να στολιστούν μ' ό,τι καλύτερο διαθέτουν, κι έτσι περιποιημένες, καλοντυμένες, αστράφτοντας από νιάτα κι ομορφιά, μα και με τη σεμνότητα στο πρόσωπό τους, προσπαθούν από έντοχτο να φαντάξουν, εκεί στο μεσοχώρι, να πετύχουν την καλύτερη τύχη: να μπουν τιμημένες σε νοικοκυράσπιτα.(...)

Όταν σουρούπωνε πια και διαλύονταν οι χοροί με το σκοτάδι, ακολουθούσε ένα είδος άμιλλας ποιος θα πρωτοπάρει περυσιότερους ξένους στο σπίτι. Το ζήτημα του φαγίου ήταν λυμένο. Η δυσκολία ήταν το πώς θα χωρούσαν στην τάβλα, πού θα κοιμούνταν τόσο νοματαίοι. Αλλά και αυτό βολεύονταν. Όταν ήταν μικρό το σπίτι, τους

έστρωναν έξω, καθέναν ανάλογα με τη σειρά του, την κοινωνική του υπόσταση. Το πρωί ξεκινούσαν απ' τα χαράματα οι περισσότεροι και τραβούσαν βιαστικά στις δουλειές τους αρκετά είχαν χασομερήσει με το πανηγύρι και τα χαροκόπια. «Ευχαριστούμε, κι από χρόνου!» ευκίωνταν, φεύγοντας, στο φιλόξενο νοικοκυρή. «Ψρα καλή, και να ματακοπιάσεις!», απαντούσε εκείνος το ίδιο εγκάρδια, το ίδιο λακωνικά.

Το κείμενο δημοσιεύθηκε στα «Τζου-μερκιώτικα ΧΡΟΝΙΚΑ», έκδοση ΙΛΕΤ, Δεκέμβριος 2016

Η πυρκαγιά στον Έβρο και η πλημμύρα στη Θεσσαλία συνιστούν αληθινή συμφορά. Η Ήπειρος μας καλεί...

Στο τελείωμα φέτος του Αυγούστου είχαμε τη μεγάλη φωτιά που κατέκαψε στον Έβρο, το μοναδικό δάσος της Δαδιάς. Ανυπολόγιστες οι ζημιές.

Η καταστροφή και σε αυτόν τον νομό απειλεί να αφανίσει επαγγελματικά μεγάλο μέρος του πληθυσμού, το οποίο, αν δεν ορθοποδήσει, θα αναγκαστεί να εγκαταλείψει έναν τόσο ευαίσθητο εθνικά ακριτικό τόπο.

Η συμφορά συνεχίστηκε και με τις πλημμύρες που καταβούλιαξαν ολόκληρη τη Θεσσαλία.

Πέρα από το θρήνο και τον όποιο κοπετό, πέρα από τα μέτρα που σδήριτη καθίσταται η ανάγκη να ληφθούν, πέρα από τη συμμετοχή μας –την ανθρωπιά μας– στην ανακούφιση των συνανθρώπων μας, ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ να συνειδητοποιήσουμε ότι τη συμπεριφορά μας, οποιαδήποτε κι αν είναι αυτή, μας αποδίδει η φύση. Και αυτή η συμπεριφορά ανάγεται στη συνείδηση του ατόμου. Να αγωνιστεί, να πιέσει, ώστε η Πολιτεία να λάβει μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος. Να μην θεωρεί, και να μην επιτρέπει να θεωρεί η Πολιτεία το περιβάλλον, περιουσιακό στοιχείο προς ιδιωτική εκμετάλλευση.

Η Ήπειρος με τον φυσικό της πλούτο, με τόσα μοναδικά τοπία, με τα δάση, τα ποτάμια και τα πολιτιστικά δημιουργήματα, συνιστά μια μοναδικότητα και έναν εξαιρετικό τουριστικό προορισμό. Σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι ανάγκη όμως να φυλάξουμε τον τόπο. Από πάσης απόψεως. Από την άναρχη δόμηση, την εκμετάλλευση –απογραμμάτιστα και με μόνο οδηγό το κέρδος– και την οποιαδήποτε παθητική συμπεριφορά. Χρειάζεται ενεργοποίηση. Στο χέρι μας είναι. Και, οπωσδήποτε, θα απολογηθούμε...

Τα φυσικά φαινόμενα συμβαίνουν, όμως το πρόβλημα είναι τι μέτρα παίρνονται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από τα φυσικά φαινόμενα. Έτσι λοιπόν οι πλημμύρες δεν είναι τυχαίες και δεν γίνονται από μόνες τους, “επειδή είναι η κλιματική αλλαγή”. Τα έργα αυτά φυσικά και δεν δίνουν άμεση κερδοφορία. Προστατεύουν όμως το περιβάλλον και τη ζωή των πολιτών. Συγκρίνεται η αξία τους:

Τα απaráμιλλα αυτά Ηπειρώτικα τοπία είναι ανάγκη να προστατευθούν (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

Φωτιά στον Έβρο: 935.000 στρέμματα καμένης έκτασης

Οι δορυφορικές εικόνες που δημοσιεύθηκαν εκπέμπουν μια αληθινή απόγνωση. Έχουν γίνει στάχτη περισσότερα από 935.000 στρέμματα.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη δασική πυρκαγιά των τελευταίων πολλών ετών σε ευρωπαϊκό έδαφος, σύμφωνα με τα στοιχεία του Copernicus της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τα συνολικά 935.000 στρέμματα καμένης έκτασης, προσεγγιστικά καταγράφονται τα εξής:

- 180 στρέμματα αφορούν δασικές εκτάσεις (47%)
- 700 στρέμματα αφορούν θαμνώδεις εκτάσεις (34%)
- 140 στρέμματα αφορούν αγροτικές εκτάσεις (9%)

(Credit: Εταιρεία Προστασίας Βιοποικιλότητας Θράκης)

Στάχτη δασικές και αγροτικές εκτάσεις

Λίγο πριν, λίγο μετά. (Φωτ.: Εταιρεία Προστασίας Βιοποικιλότητας Θράκης)

Ψήφισμα του Τμήματος Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού για την πυρκαγιά στο δάσος Δαδιάς και τις δασικές πυρκαγιές

Οι στιγμές είναι πάρα πολύ δύσκολες για να πει κανείς τι ακριβώς έφταιξε. Η καταστροφή είναι τεράστια, τόσο από την πλευρά των απωλειών ανθρώπων και περιουσιών όσο και από την πλευρά των απωλειών των φυσικών πόρων που στηρίζουν την αγροτική οικονομία και την βιοποικιλότητα.(...)

Η Πολιτεία θα πρέπει επιτέλους να επενδύσει ουσιαστικά σε μέτρα διατήρησης και διαφύλαξης των δασών και της βιοποικιλότητας εντός και εκτός προστατευόμενων περιοχών. Συμφωνώντας με τις απόψεις πολλών ειδικών που έχουν καταγράψει, ειδικά από τις δασικές μεγάλες πυρκαγιές του 2021 και μετά, είναι ξεκάθαρο ότι ανεξάρτητα των διαφορών αιτιών πρόκλησης των δασικών πυρκαγιών, η Πολιτεία οφείλει να δράσει προληπτικά δίνοντας περισσότερη έμφαση σε μέτρα πρόληψης παρά στην καταστολή.

Σημαντικές παράμετροι «τρο-

φοδοσίας» των πυρκαγιών είναι η εγκατάλειψη της υπαίθρου και η απαξίωση των επαγγελμάτων του πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, δασοπονία) που, μεταξύ άλλων, διατηρούν ανοιχτά διάκενα στο δάσος, ενώ ταυτόχρονα μειώνουν την παρεδαφισία βλάστηση στον υπόροφο δασικών εκτάσεων και περιορίζουν τη συσσώρευση της φυσικής, καύσιμης τελικά, βιομάζας. Ο ρόλος των δασεργατών και των ρητινοσυλλεκτών πρέπει να αναβαθμιστεί, καθώς αυτοί είναι που ασχολούνται ουσιαστικά με τη διαχείριση και καλλιέργεια των δασών και έχουν άμεση συμμετοχή στην προσέγγιση και κατάσβεση των δασικών πυρκαγιών(...).

Πλημμύρες «Συνηθισμένοι οι Θεσσαλοί» «Ήμουνα νιος και γέρασα»

Κοντεύει να γίνει μόνιμο το πρόβλημα. Οι κάτοικοι της Θεσσαλίας, κάθε τόσο, γίνονται «στο ίδιο έργο θεατές», στη μετατροπή δηλαδή του τόπου τους σε μια απέραντη λιμνοθάλασσα που έχει καταπιεί σπίτια, επιχειρήσεις, χωράφια, περιουσίες, ζωές. Και κάθε φορά πίστευαν ότι θα ήταν η τελευταία. Κι όμως...

Ενδεικτικά:
ΒΟΛΟΣ
13 Οκτωβρίου 1955

Είχε προηγηθεί ο καταστροφικός σεισμός, Απρίλιος 1955, που σχεδόν είχε ισοπεδώσει την πόλη του Βόλου. Από τα 12.000 σπίτια είχαν γλιτώσει μόνο 1.200. Η καταιγίδα ξέσπασε την Πέμπτη 13 Οκτωβρίου. Διήρκεσε λίγες ώρες, ήταν όμως σφοδρότατη. Ο Κραυσίδωνας και ο Αναυρος, οι δύο χείμαρροι, υπερχείλισαν και μέχρι το απόγευμα ο Βόλος «πνίγηκε» στα λασπόνερα. Συνολικά 27 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους –ανάμεσά τους βρέφη– παρασυρόμενοι από τα ορμητικά νερά.

9 Οκτωβρίου 2006

Μεγάλη νεροποντή έπληξε τον Βόλο και μεγάλο τμήμα του νομού Μαγνησίας. Έπειτα από πολλά χρόνια ο Κραυσίδωνας δεν άν-

τεξε, με αποτέλεσμα η πόλη να μετατραπεί σε απέραντη λίμνη. Παλλές ήταν οι καταστροφές στη Νεάπολη, όπου, μεταξύ άλλων, τα ορμητικά νερά παρέσυραν Ι.Χ. με τρεις επιβάτες, οι οποίοι τελικά σώθηκαν χάρη στην επέμβαση της Πυροσβεστικής. Μεγάλες ήταν οι ζημιές και στα παραθαλάσσια χωριά Αγριά και Χόρτο, αλλά και στα Λεχώνια. Ολόκληρος ο νομός κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ο Βόλος παρέμεινε αποκλεισμένος για ημέρες από την υπόλοιπη χώρα, αφού οι υποδομές είχαν πληγεί.

10 Δεκεμβρίου 2009

Τρία χρόνια μετά, ο Βόλος βούλιαξε και πάλι. Τρεις άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους, ενώ υπήρξαν καταστροφές σε σχολεία και σπίτια.

ΛΑΡΙΣΑ

23 Οκτωβρίου 1883

Όπως έγραφε η «Εφημερίς» της Αθήνας: «... βροχή ραγδαία επί 48 κατά συνέχειαν ώρας πίπτουσα, τοσούτα ύδατα συνεσώρευσεν (...) και ο Πηνειός εκχειλίσας κατέκλυσε την κατ' εξοχήν ελληνικήν συνοικίαν της πόλεως, την καλουμένην Παράσχου Μαχαλά και εν μέρει τον Αρναούτ Μαχαλά. Εις 150 υπολογίζονται αι καταπεσούσαι οικίαι, εις 20 τα θύματα».

ΚΑΡΔΙΤΣΑ
22 Οκτωβρίου 1994

Τα ορμητικά νερά του ποταμού Ενιπέα, μαζί με τα νερά του Σοφαδίτη, του Ιταλικού, του Καράμπαλη, του Μέγα, του Καλέντζη, του Πάμισου και του Φαρσαλίτη, συναντήθηκαν στη Μεταμόρφωση με καταστροφικές συνέπειες. Το νερό έφθασε έως και τα τρία μέτρα, το μόνο που προεξείχε ήταν οι σκεπές των σπιτιών. Σύμφωνα με αναφορές, οι Αρχές έσπαγαν το οδόστρωμα σε σημεία του επαρχιακού δικτύου προσπαθώντας να δώσουν διέξοδο στα νερά. Η Μεταμόρφωση παρέμεινε βυθισμένη επί 20 ημέρες.

18 Σεπτεμβρίου 2020

Ο ποταμός Καράμπαλης υπερχείλισε, με αποτέλεσμα η πόλη να πλημμυρίσει. Σπίτια και καταστήματα γέμισαν λάσπες. Πολλές περιοχές έμειναν επί ώρες χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα. Από την κακοκαιρία νεκρός βρέθηκε ένας 63χρονος κτηνοτρόφος που αγνοείτο στη Μαγουλίτσα Καρδίτσας, όπως και μια ηλικιωμένη γυναίκα στο χωριό Βασιλί στα Φάρσαλα.

Η παραγωγή της Θεσσαλίας

- 1/3 της ελληνικής παραγωγής σκληρού σίτου και κριθαριού
- 38% της παραγωγής βαμβακιού
- 52,8% της παραγωγής βιομηχανικής ντομάτας
- 54,7% των αχλαδιών
- 51,7% των αμυγδάλων
- 26,3% των καρυδιών
- 19,4% του ελληνικού πρόβειου γάλακτος
- 13,7% του ελληνικού κατσικίσιου γάλακτος
- 19,7% του εγχώριου βοείου κρέατος
- 10% του εγχώριου χοιρινού κρέατος

Στην Ήπειρο... Συνθλιπτικά τα στοιχεία!

Ασφαλώς αυτές οι συμφορές είναι ανάγκη να λειτουργήσουν και «παιδαγωγικά», ώστε να αντιληφθούν οι Έλληνες, οι φορείς, οι αρμόδιοι ότι απαιτείται πρόληψη που καταρχάς μεταφράζεται σε έργα. Έργα προστασίας του περιβάλλοντος. Κυρίως πρόληψη.

Η Ήπειρος κατακλυσμένη από ομορφιές, τοπία μοναδικά και πολιτιστικά δημιουργήματα ανυπέρβλητα, δεν είναι δυνατόν «να μείνει στην αδιαφορία».

Δυστυχώς όμως τα τεκμήρια είναι συνθλιπτικά:

Τέλος, οι συμφορές αυτές επιβεβαίωσαν με τον πιο δραματικό τρόπο την έλλειψη αναγκαίων υποδομών και ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού αντιπλημμυρικής προστασίας, την ελλιπή συντήρηση των υπάρχουσών υποδομών και κυρίως τις ευθύνες κυβερνητών, περιφερειακών και τοπικών αρχόντων, που αναλώθηκαν για μια ακόμη φορά στην πεπατημένη «των ακραίων φαινομένων» και της «στομικής ευθύνης».

Αυτό το δάσος έχει να καθαριστεί από το 1974 (Φωτ.: Θανάσης Νικολός)

Κρανίου τόπος το Δάσος της Λαδιάς στον Έβρο. Η Θεσσαλία στη λάσπη

Οι κοινωνίες του Έβρου και της Θεσσαλίας περιήλθαν πλέον σε οξύτατη δοκιμασία. Η δοκιμασία αυτή ήδη έχει επεκταθεί σ' ολόκληρη τη χώρα.

Οι άνθρωποι αναγκάζονται να συνεχίσουν τη ζωή τους σ' έναν τόπο βαρύτατα λαβωμένο είτε από τις **πλημμύρες** στη Θεσσαλία είτε από τις φωτιές, όπως στον **Έβρο** που έγινε στάχτη σχεδόν ο **μισός νομός** χωρίς **βασικές υποδομές**.

Χιλιάδες άνθρωποι άστεγοι και χωρίς κανένα μέσο βιοπορισμού.

Οι μεγάλες καταστροφές απαιτούν και ρηξικέλευθες λύσεις! Απολύτως δηλαδή είναι αναγκαία η όσο το δυνατόν ταχύτερη στεγαστική αποκατάσταση των πληγέντων. Σε διαφορετική περίπτωση ελλοχεύει ο κίνδυνος ερημοποίησης κρίσιμων περιοχών και μεγάλων μετακινήσεων του πληθυσμού

Η Θεσσαλία καταβυθίστηκε!

Χωριά πνιγμένα στα λασπόνερα, πλημμυρισμένες συνοικίες... Απόλεια ανθρώπων, χάθηκε ζωικό κεφάλαιο, περιουσίες, επιχειρήσεις, σοδειές χρονιάτικες και βάλε... Τα έπνιξαν τα λασπόνερα.

Δίκτυα ύδρευσης και άρδευσης, δρόμοι, γεφύρια καταστράφηκαν.

Όλα... χάρτινοι πύργοι!

Και κυριάρχησε ο φόβος και η απόγνωση. Φόβος για ασθένειες, φόβος για το αύριο. Παντού βαλτονέρια και κυριαρχεί η μόλυνση.

Αυτά «πέτυχε» η θεομηνία.

...

Ο φωτογραφικός φακός του Αλέξη Τσέκα ακούμπησε σε σπίτια, σε νοικοκυριά, σε οικογένειες, σε όνειρα και στο μέλλον.

Όλες οι φωτογραφίες «εκπέμπουν» έναν αναστεναγμό και μια κραυγή. Καταστροφή.

Τούτη η στιγμή δεν είναι μόνο της αποτίμησης. Είναι και της συνείδησης. Όλοι'εσ μας. Το πρόβλημα δεν το έχει μόνο η Θεσσαλία. Το έχουμε όλοι μας.

«Πιο πέρα είναι ένα σπίτι που καίγεται. | Κι ύστερα ένα άλλο. | Κι ύστερα το δικό σου». [Γιάννης Ρίτσος]

Ο ευαίσθητος φωτογραφικός φακός του Ηπειρώτη Αλέξη Τσέκα αποτύπωσε πλήρως την πραγματικότητα

Σελίδα τετραδίου που σώθηκε, μαθήτριας Γ' Λυκείου. Θεωρητική Κατεύθυνση. Διαβολικά συμβολική η ερώτηση: «Ποια η εικόνα της ελληνικής οικονομίας στο διάστημα 1833-1854;» Η απάντηση ταιριάζει με την αναλογία που συνθέτουν και οι ακόλουθες φωτογραφίες του Αλέξη Τσέκα

«Χαρές και πλούτη να καθούν, και τα βασιλεια, κι όλα, τίποτε δεν είναι, αν σπιτή μέν' η ψυχί κι ολόρθη»

Ούτε ο νους ούτε η ψυχί ανάπαυση δεν βρίσκουν σ' αυτή τη συμφορά!

Έχασαν τα υπάρχοντά τους. «Δεν κλαίμε για τη χασπ. Τη συμφορά μας κλαίμε»

Παντού φυγή και τρόμος και συμφορά και ζάλη

Κι όμως... «Ο άνθρωπος που στην πλάνη του αφήνει ο θεός

Να βρεις τη δύναμη που χρειάζεται, να σπκωθείς, να ξανασταθείς. Ψάξε

Έμειναν, «σώθηκαν» μόνο οι βαλίτσες. Θα χρειαστούν. «Ξένος εδώ, ξένος εκεί...»

Μνήμη παρούσα. Είκοσι τρία χρόνια από τη φονική πυρκαγιά στο Πωγώνι

Στο χώρο όπου ήταν το σπίτι του Χριστόφορου και της Μάρως Κυρίση στην Αγία Μαρίνα οι συγγενείς ανήγνυν το εξωκκλήσι της Παναγίας.

Συμπληρώθηκαν είκοσι τρία ακριβώς χρόνια -23-24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2000- από τη μεγάλη φονική πυρκαγιά που κατέκαψε κυριολεκτικά τα ακριτικά χωριά του Πωγωνίου και της Θεσπρωτίας και το σπουδαιότερο: επτά άτομα έχασαν τη ζωή τους, άλλα απανθρακώθηκαν και άλλα κατέπεσαν στο γκρεμό στην προσπάθειά τους να ξεφύγουν από τη φωτιά.

Η φωτιά ξεκίνησε, σύμφωνα με πολλές πληροφορίες, από το χωριό Σωτήρα της Β. Ηπείρου. Με τη «βοήθεια» του αέρα επεκτάθηκε στο ελληνικό έδαφος (τοποθεσία Άι Λιάς του χωριού Καστάνιανη). Στην αρχή θεωρήθηκε πως κατασβέστηκε, αλλά αυτή σιγόκαιγε. Στις 23 Αυγούστου άρχισε να αναζωπυρώνεται και να κατακαίει τα χωριά Αγία Μαρίνα, Κάτω Λάβδανη. Προχώρησε προς τη Θεσπρωτία και έκαψε το χωριό Κάτω Λιθάρι.

Σπίτια και περιουσίες καταστράφηκαν ολοσχερώς, άνθρωποι έμειναν άστεγοι, ενώ γύρω στα 60.000 στρέμματα δασικής έκτασης κήκκαν. Το σπουδαιότερο όμως

έχασαν τη ζωή τους επτά άτομα.

Χριστοφορος Κυρίσης και η σύζυγός του **Μάρω Κυρίση** καθώς και η **Πολυξένη Πρέντου** από την Αγία Μαρίνα, **Παρασκευή Αλεξίου**, **Μαρία Μάντη** και **Ματίνα Παπαγεωργίου** από την Κάτω Λά-

βδανη, **Αθανασούλα Μάκου** από το Ριζό. Μια ανείπωτη συμφορά που το αληθινό μνημόσυνο για όσους/ες χάθηκαν είναι μόνο όχι να ευχόμαστε, αλλά και να μεριμνούμε προληπτικά να μην «ξαναζήσει» η Ήπειρος τέτοια συμφορά».

Η αυτοδιοικητική ταυτότητα της Ηπείρου

Οι εκάστοτε εκλογές στην τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού επηρεάζουν τη ζωή της τοπικής κοινωνίας, τις επιλογές βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες που αφορούν την ανάπτυξη & τις υποδομές, τη συνεργασία αυτοδιοικητικών δυνάμεων με διαφορετικές προεγγύσεις, τόσο άλλα. Όσο κι αν πολλοί επιμένουν, ότι η κεντρική εξουσία και η Ε.Ε. καθορίζουν πλέον τους κεντρικούς πυλώνες δράσης τόσο των περιφερειών όσο και των δήμων.

Ακόμα και η διαχειριστική λογική τους έχει ειδική σημασία, στην καλύτερη χρήση των κονδυλίων που αποκτούν κάθε φορά τόσο από την πολιτεία όσο και από την Ε.Ε. Οι Δήμαρχοι είναι αυτοί που μέσα από τη δημοτική παράταξη

Περιφερειάρχης:
Αλέξανδρος Κακριμάνης

ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ
Δήμαρχος: Χρήστος Τσιρογιάννης

ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΩΝ ΘΥΜΑΚΙΩΝ
Δήμαρχος: Ιωάννης Σεντελής

ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗ
Δήμαρχος: Περικλής Μίγδος

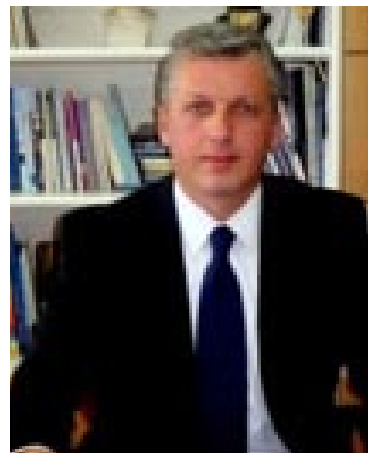
ΔΗΜΟΣ ΔΟΔΩΝΗΣ
Δήμαρχος: Χρήστος Ντακαλέτσος

ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
Δήμαρχος: Γιώργος Σουκουβέλος

ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ
Δήμαρχος: Νικόλαος Καλατζής

ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ
Δήμαρχος: Μιχαήλ Πλιάκος

ΔΗΜΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ
Δήμαρχος: Ιωάννης Λάλος

ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΤΙΝΩΝ
Δήμαρχος: Δημήτρης Παπαγεωργίου

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΘΥΜΑΚΙΩΝ
Δήμαρχος: Χρήστος Χασιάκος

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Δήμαρχος: Νικόλαος Εξάρχου

ΔΗΜΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ
Δήμαρχος: Κωνσταντίνος Καψάλης

ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ
Δήμαρχος: Κων/νος Τζαφέας

ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ
Δήμαρχος: Ροζίνα Βαθέτου

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΓΑΣ
Δήμαρχος: Νικόλαος Ζαχαρίας

ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
Δήμαρχος: Νίκος Γεωργάκος

ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΛΙΟΥ
Δήμαρχος: Ιωάννης Καραγιάννης

ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ
Δήμαρχος: Σπυρίδωνας Παππάς

τους, χαράζουν ένα πρόγραμμα και σε αυτό κινούνται μετά την εκλογή τους. Η εναλλαγή Δημάρχων είναι υγιές στοιχείο της δημοκρατίας μας.

Οι καλύτεροι, με επιτυχημένη πορεία, πρέπει να δίνουν μετά από κάποια χρόνια την ευκαιρία στα στελέχη των παρατάξεών τους να συνεχίσουν το δημιουργικό έργο τους. Όπως βλέπουμε σε αυτές τις εκλογές, αρκετοί δήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι αποσύρονται, αφήνοντας σε άλλα πρόσωπα τις παρατάξεις, τις θέσεις τους.

Η εφημερίδα μας, η «Πανηπειρωτική» εύχεται καλή επιτυχία σε όλες τις υποψηφιότητες, καλώντας τους να ξεκινήσουν από την επόμενη μέρα τις προσπάθειες ώστε να μην ερπηώσει η Ήπειρος, να βρει ένα νέο πλαίσιο ανάπτυξης και δημιουργίας. Σε αυτό το φύλλο, παρουσιάζουμε τον Περιφερειάρχη και τους Δημάρχους της Ηπείρου, που εκλέχθηκαν στις τελευταίες αυτοδιοικητικές εκλογές του 2019.

Είναι ξεκάθαρο ότι οι εκλογές, στην αυτοδιοί-

κηση, έχουν την ιδιαίτερη σημασία τους για τον τόπο μας, την Ήπειρο, όπως και την υπόλοιπη Ελλάδα φυσικά. Το ότι έρχονται εκλογές, δεν σημαίνει ότι μηδενίζουμε ταυτόχρονα αυτό που ήδη υπάρχει. Αντίθετα το κρίνουμε, το επικροτούμε ή το καταδικάζουμε, ανάλογα με τις ατομικές ή συλλογικές επιλογές μας.

Ο σημερινός Περιφερειάρχης και οι Δήμαρχοι, θα συνεχίσουν να διοικούν μέχρι το τέλος του έτους, γιατί έτσι ο νόμος ορίζει. Εκεί, δηλαδή, που

θα υπάρχει, συνέχεια ή διαδοχή. Θέλουμε να πιστεύουμε, ότι μαζί με το αφιέρωμα που θα ακολουθήσει στο επόμενο φύλλο, μετά τις αυτοδιοικητικές εκλογές, θα έχει βοηθήσει σωστά στην ενημέρωση της Ηπειρωτικής αποδημίας. Γιατί η Ήπειρος και οι επιλογές της σε τέτοια θέματα μας αφορούν όλους. Τόσο για την όποια συνεργασία για ένα καλύτερο μέλλον, όσο και για τις προσπάθειες που θα μειώσουν την ερημοποίηση των χωριών μας.

ΤΑ ΠΕΤΡΟΓΕΦΥΡΑ

Το **Βασίλν Ντισιάκου**
Καθηγητή
Κοινωνικής Λογογραφίας
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Στον Σπύρο Μαντά

Το γεφύρι είναι μια τεχνική κατασκευή που καλύπτει ανθρώπινες ανάγκες. Είναι ένα τεχνικό έργο, το οποίο ο άνθρωπος κατασκευάζει για να ενώσει δύο όχθες που ένα ποτάμι τις χωρίζει. Έτσι, καλύπτει ανάγκες μετακίνησης, ανάγκες μεταφορών, ανάγκες επικοινωνίας. Κατά έναν τρόπο, ο άνθρωπος προεκτείνει τη φύση με δικιά της υλικιά, πέτρα και χώμα βασικά, προκειμένου να ανταποκριθεί σε βιοτικές ανάγκες οικειοποιούμενος το ευρύτερο περιβάλλον του.

Στις προβιομηχανικές κοινωνίες, όπου υπήρχε μια αντιστοιχία ανάμεσα στην τεχνολογία παραγωγής και αυτή της διακίνησης των προϊόντων, τα γεφύρια μαζί με τα χάνια και τα καραβαν-σεράι αποτελούσαν σημαντικά σημεία οργάνωσης του χώρου σε σχέση με τη μετακίνηση ανθρώπων και τη μεταφορά και διακίνηση αγαθών, τόσο υλικών όσο και πνευματικών. Μαζί με τους ανθρώπους και τα προϊόντα ταξίδευαν και στοιχεία πολιτισμών, από διάφορες πρακτικές και τρόπους ζωής μέχρι δημοτικά τραγούδια και παραμύθια. Έτσι, γεφυρώνοντας κοινωνικά και πολιτισμικά χάσματα, κυκλοφορούσαν ιδέες και συλλογικές νοστροπίες, άνοιγαν οι πνευματικοί ορίζοντες, τα μυαλά των ανθρώπων.

Τα πετρογέφυρα, λοιπόν, που συνδέθηκαν με θρύλους και παραδόσεις, κοινές σε μεγάλες γεωγραφικές κλίμακες, έγιναν σύμβολα επαφής, ένωσης, επικοινωνίας διαφορετικών ανθρώπων και πολιτισμών. Η γέφυρα έγινε σύμβολο ειρήνης και φιλίας των λαών επίσης.

Με την αποσύνθεση και την τελική κατάρρευση του προβιομηχανικού κόσμου, όλα

αυτά τα οργανικά του στοιχεία εγκαταλείφθηκαν στη μοίρα τους, εφόσον αχρηστεύτηκαν. Όπου ήρθε η ώρα της μνημειοποίησής τους. Έγιναν πολιτισμική κληρονομιά...

Πριν συμβεί αυτό, πριν αρχίσουν να ρέουν κονδύλια για μελέτες, συντηρήσεις, ανακατασκευές κ.λπ., κάποιοι άνθρωποι, πολύ λίγοι, αυτοί που ο Μάνος Χατζιδάκις αποκαλούσε εξαιρέσεις με τις οποίες προχωρά ο τόπος, από προσωπικό μεράκι και με προσωπική μοναχική πρωταβουλία έκαναν το χρέος τους δίκως να τους το ζητήσει κανείς και δίκως κανενός είδους υποστήριξη από το κράτος.

Μια τέτοια περίπτωση, εξαιρετική και στην ίδια αυτή κατηγορία των εξαιρέσεων, είναι ο **Σπύρος Μαντάς**. Σε ανύποπτο για τους πολλούς χρόνο και σε εποχές που άλλες ήταν οι προτεραιότητες, αυτός ο νέος τότε, ανήσυχος ερευνητής ξεκίνησε την προσωπική του περιπέτεια, επιτελώντας το προσωπικό του χρέος στην Ιστορία, να γεφυρώσει τα κενά στη συλλογική μνήμη που διαφαινόταν να δημιουργούνται και να διευρύνονται. Έγινε ο ίδιος γεφύρι να περάσουν οι επόμενες γενιές σε μια εποχή που στη χώρα κανείς σχεδόν δεν μιλούσε για «προφορική ιστορία», για «μνημονικούς τόπους» και τα συναφή.

Ξεκίνησε, λοιπόν, ο ίδιος όχι μόνο να ψάχνει και να καταγράφει γεφύρια αλλά και να συγκεντρώνει υλικό που εκτεινόταν από εργαλεία μαστόρων και φωτογραφίες μέχρι προφορικές μαρτυρίες και αφηγήσεις ακόμα και κυρατζήδων που κατεξοχήν χρησιμοποιούσαν στα ταξίδια τους τα πετρογέφυρα.

Με τα χρόνια, με τον καιρό, και καθώς το μεράκι έγινε πάθος, οι δρόμοι, οι χάρτες με τα γεφύρια τον οδήγησαν και στη διάσχιση των συνόρων, όπως ήταν φυσικό. Αρκετές γέφυρες στην Ήπειρο, όπου τα ποτάμια είναι και σύνορα, ένωναν τις δύο πλευρές, «απέδω» κι «απέκει», την Ελλάδα με την Αλβανία, δείχνοντας και την αυθαίρετη χάραξη του συνόρου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι τα γεφύρια αυτά γνώρισαν την καταστροφή στον πόλεμο. Αυτά, τα σύμβολα της ειρήνης και της φιλίας...

Έτσι, ο Σπύρος Μαντάς βρέθηκε «απέκει», φτάνοντας μέχρι τον Γενούσο ποταμό, εκεί που περνούσε η ιστορική Εγνατία οδός, κοντά στο Ελμπασάν, όπου αναζήτησε και βρήκε σε όλη τη διαδρομή εγκαταλειμμένα και αφημένα στη φθορά του χρόνου γεφύρια, τα οποία και κατέγραψε, αποτύπωσε και μελέτησε.

Καρπός όλης αυτής της επίπονης εργασίας, τρία αρχικά λευκώματα και στη συνέχεια μια σειρά τόμων με απίστευτο σχετικό υλικό. Μέχρι και ξεχωριστό τόμο για τα τραγούδια για γεφύρια με δίσκο ακτίνας εξέδωσε.

Η οικονομία του κειμένου δεν επιτρέπει παράθεση όλων αυτών. Για αυτό παραπέμνω στο blog του Σπύρου, εκφράζοντας ταυτόχρονα και την ευγνωμοσύνη μου εκ μέρους και της επιστημονικής κοινότητας.

<https://arhiogefirionipirotikon.blogspot.com/>

Το κείμενο δημοσιεύθηκε στην **Εφημερίδα των Συντακτών, 1.7.2023**

Από το έργο του Σπύρου Μαντά ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ

Βρισκόταν στην Κλεισούρα, πιο βόρεια από την Πρεμετή, γεφυρώνοντας τον ποταμό Ντεσνίτσα λίγο πριν πέσει στον Αώο. Το γκρέμισαν στον τελευταίο πόλεμο. Όπως μαρτυρούν παλιές φωτογραφίες, ήταν μονότοξο με εκατέρωθεν ανακουφιστικά παράθυρα, ενώ επίπεδος –τουλάχιστον από τις αρχές του 20ου αιώνα– παρουσιαζόταν ο διάδρομος διά-

Το γεφύρι όταν ήταν λειτουργικό

Το γεφύρι στον ελληνοϊταλικό πόλεμο

Το γεφύρι μόλις έχει ανατιναχτεί

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ (1869)

«Εγένετο δε η γέφυρα αυτή περικαλλεστάτη και στερεωτάτη, δαπανηθέντων 120.000 γροσίων, εξ ων ο γενναϊόδωρος Ιωάννης Ζ. Λούλης προσήνεγκε τας 50.000 γροσίων εις αργυρά και ο άγιος Βελλάς λίρας 50 οθωμανικάς, τα δε λοιπά οι λοιποί κάτοικοι και φιλόανθρωποι Οθωμανοί και Χριστιανοί».

Εφημερίδα "Νεολόγος" Κωνσταντινουπόλεως, φ. 1774, 24/5.1.1874-75.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΝΤΑΣ

Ο Σπύρος Μαντάς γεννήθηκε στην Κρέστενα της Ηλείας το 1950. Τελείωσε Οικονομικό Πανεπιστήμιο και την Πάντειο και εργάσθηκε ως καθηγητής στη Μέση εκπαίδευση.

Από το 1982, σχεδόν αποκλειστικά, ασχολείται με τη μελέτη των πέτρινων γεφυριών της ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου (Πίνδου), αλλά και τους μαστόρους της.

Το 1990 δημιούργησε το "Αρχείο Γεφυριών Ηπειρώτικων" (Α.Γ.Η.) και το 2001, μαζί με άλλους συνεργάτες, ίδρυσε το "Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών"

(ΚΕ.ΜΕ.ΠΕ.Γ.) στο οποίο είναι πρόεδρος. Στόχος του κέντρου είναι μέσα από τη διοργάνωση επιστημονικών συναντήσεων και την περιοδική έκδοση "Περί Πετρογέφυρων", να

καταγραφούν και μελετηθούν όλα τα γεφύρια της Ελλάδας, συγκριθούν μ' εκείνα των γειτονικών χωρών, και να ευαισθητοποιηθούν κοινό και αρμόδιοι φορείς για τη διάσωσή τους.

Έχει κυκλοφορήσει τα βιβλία:
- "Τα Ηπειρώτικα γεφύρια", 1984 - Τεχνικές Εκδόσεις.
- "Το Γεφύρι κι ο Ηπειρώτης", 1987 - Τεχνικές Εκδόσεις.
- "Η Σκάλα του Βραδέτου" (σε συνεργασία με τον Θ. Χαμάκο), 2003 - Εκδόσεις Νίκας.
- "Περί Πετρογέφυρων Α'" (επιμέλεια, με Γ. Ψιλόπουλο), 2003 - ΚΕ.ΜΕ.ΠΕ.Γ.
- "Περί Πετρογέφυρων Β'" (επιμέλεια, με Γ. Ψιλόπουλο), 2005 - ΚΕ.ΜΕ.ΠΕ.Γ.
- "Πέτρινα Γεφύρια" (κείμενα), 2007 - Έκδ. εφημ. "Τα Νέα".
- "Πέτρινα Γεφύρια στη Βόρεια Ήπειρο", 2008 - Α.Γ.Η.

Γύρισε τα ντοκιμαντέρ (σενάριο, παρουσίαση):

- "Όδοιπορικό στα Ηπειρώτικα Γεφύρια", ΕΤ1 / 1987 - σε σκηνοθεσία Μ. Ταταλίδη.
- "Τα Γεφύρια της Ηπείρου", ΕΤ1 / 2004 - σε σκηνοθεσία Ν. Παπαθανασίου
- "Η Μοναξιά των Πετρογέφυρων", Α.Γ.Η. / 2007 - σε δική του σκηνοθεσία.
- "Το Γεφύρι της Άρτας στο χορό του Στέγκου", Α.Γ.Η. / 2007 - σε δική του σκηνοθεσία.
Συνεχίζει να αναδεικνύει θέματα της λαϊκής γεφυροποιίας, συμμετέχοντας σε συνέδρια, δίνοντας διαλέξεις σ' όλη την Ελλάδα, δημοσιεύοντας άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, μιλώντας σε εκπομπές της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου.
Είναι μέλος της Ελληνικής Λογογραφικής Εταιρείας, της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας Ελλάδος, των Φίλων της Εθνικής Βιβλιοθήκης και της Εταιρείας Προστασίας Βάλια Κάλντας.

ΓΕΦΥΡΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ ... μια ηπειρωτική λαϊκή τριλογία

Ύστεροι Μαϊστορες: τόμ. Α', Τα "Ηπειρώτικα", πετρογέφυρα: τόμ. Β', Γ', Δ' Του γεφυριού της Άρτας: τόμ. Ε', Ε", DVD

Έκδοση: Περιφέρεια Ηπείρου • Αρχείο Γεφυριών Ηπειρώτικων
Πρόκειται για μια ηπειρωτική λαϊκή "Μαστόρι - Γεφύρια - Του γιοφυριού της Άρτας", που θα ολοκληρωθεί με την έκδοση 6 τόμων κι ενός Μουσικού Παραρτήματος.
Σπύρος Μαντάς

Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου 2023

Μετά από τρία χρόνια παύσης, λόγω πανδημίας, πραγματοποιήθηκε ξανά φέτος, με μεγάλη επιτυχία, το Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου στο Παλαιοχώρι Σκούπας Άρτας από 7 έως 12 Αυγούστου.

Το φετινό Φεστιβάλ ήταν αφιερωμένο στη μνήμη του Τζουμερκιώτη λογοτέχνη Γιώργου Κοτζιούλα.

Την Δευτέρα 7 Αυγούστου ήταν η τιμητική εκδήλωση για τον λογοτέχνη, ποιητή, πεζογράφο, δοκιμιογράφο, χρονικογράφο, συλλέκτη λαογραφικού και γλωσσολογικού υλικού, μεταφραστή, κριτικό και θεατρικό συγγραφέα Γιώργου Κοτζιούλα, που γεννήθηκε στην Πλατανούσα, (Ραψίστα) Ιωαννίνων. Σημαντική ήταν η συνεισφορά του στην Εθνική Αντίσταση της χώρας μας, όπου κατ' αυτήν την περίοδο με το ανήσυχο πνεύμα του, έγραψε και το βιβλίο «Θέατρο στα Βουνά». Για το έργο του λογοτέχνη μίλησαν η φιλόλογος Παναγιώτα Λάμπρη, ο Έφορος Τύπου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας Χρήστος Τούμπουρος, καθώς και ο ανιψιός του ποιητή, Καθηγητής του Τμήματος Φυσικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Νίκος Μάνθος.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν με επιστολή τους ο γιος του λογοτέχνη Κωνσταντίνος και η εγγονή του Ομορφιά Κοτζιούλα.

Παραθέτουμε την ομιλία της κας Παναγιώτας Λάμπρη.

Οι ομιλήτες με την κυρία Ρίτα Μυστακοπούλου- Νάστου. Από αριστερά: Χρήστος Τούμπουρος, Ρίτα Μυστακοπούλου- Νάστου, Παναγιώτα Λάμπρη και Νίκος Μάνθος

Γιώργος Κοτζιούλας, ένας δημιουργός από τα χώματά μας

Φίλες και φίλοι, καλησπέρα σας!

Το ξεκίνημα

Είμαι ιδιαίτερα χαρούμενη που συμμετέχω στην αποψινή εκδήλωση -γιορτή του πολιτισμού και της μνήμης θα την ονόμαζα-, προς τιμήν του Γιώργου Κοτζιούλα, και ευχαριστώ από καρδιάς την κ. Ρίτα Μυστακοπούλου - Νάστου, ψυχή του Αραχθείου Θεάτρου, για την τιμή να με καλέσει να μιλήσω γι' αυτό το ξεχωριστό τέκνο της Ηπείρου, το οποίο είδε το φως της ζωής στη γειτονική Πλατανούσσα, το 1909.

Ο συντοπίτης μας ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας, μεταφραστής και κριτικός, Γιώργος Κοτζιούλας, λοιπόν, μπορεί να έγραφε σ' ένα ποίημά του, (Αμνημόνευτοι - XIII, 5.3.1951), «*Το θείο Απόλλωνα λοιπόν παρακαλώ / μ' ένα κλωνάρι από τις δάφνες πάχει αφήκει / να τον αξιώνει σαν έπαθλο για νίκη*», εκφράζοντας την ελπίδα πως ο Απόλλωνας θα είχε κρατήσει κι ένα στεφάνι δόξας για κείνον, αλλά, ίσως, να μη φανταζόταν πως θα αναγνωριζόταν στο βαθμό που αναγνωρίζεται το έργο του, αφού, εκτός από εκδηλώσεις σαν και την παρούσα, έχουν δημοσιευτεί μελέτες, και όχι μόνο, που αφορούν σ' αυτό.

Απόψε, με σεβασμό στη μνήμη του, θα συνομιλήσουμε στο βαθμό που ο χρόνος το επιτρέπει, με τη ζωή και το έργο του. Πόσο μάλλον, που αυτός, με την αφιερωτική και την εξελιξή του συνοψίζει, με τις όποιες αναλογίες, τη ζωή πολλών από τους ανθρώπους του τόπου μας, ασχέτως αν διακρίθηκαν, όπως εκείνος, στον χώρο των γραμμάτων, οι οποίοι, γεννημένοι στην ορεινή πατρίδα, άνοιξαν τα φτερά τους και πέταξαν μακριά της αναζητώντας καινούργιους πνευματικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς ορίζοντες.

Όπως γι' αυτούς, έτσι και για τον Κοτζιούλα δεν ήταν εύκολα τα πράγματα, διότι άφηναν πίσω τους έναν δύσκολο, αλλά οικείο τρόπο ζωής, για να ξανοικτούν στο άγνωστο. Ο ίδιος, όντας «*παιδί φαναστικό για γράμματα*» (Κ. Π. Καβάφης, Νέοι της Σιδώνος, 400 π.Χ.), αφού τελείωσε το Δημοτικό σχολείο στο χωριό του, στη συνέχεια φοίτησε στο Σχολαρχείο στο Καλέντζι Ιωαννίνων και στο Γυμνάσιο στην Άρτα. Όλα όσα βίωσε στην προσπάθειά του να σπουδάσει, αλλά

Η κα Παναγιώτα Λάμπρη παρουσιάζει το λογοτεχνικό έργο του Γιώργου Κοτζιούλα

και εξ αιτίας της αγάπης του για τη λογοτεχνία και τη συγγραφή, τα αφηγείται ρεαλιστικά, με ιδιότυπη νοσταλγία, συχνά με χιούμορ και αυτοσαρκασμό, αλλά χωρίς διάθεση διεκτραγώδησης, στο έργο του, «*Από μικρός στα γράμματα*», και γράφει, ανάμεσα σ' άλλα, για τον πρώτο του ξενιτεμό: «*Πόσο μας κακοφάνηκε όταν πρωτοφύγαμε απ' το χωριό, απ' το μαχαλά μας, εγώ κι ο Νάκος της Λένως, ο συμμαθητής μου! [...]*

Από μέρες μας σύνταζαν οι μανάδες μας για το ταξίδι, που τόσο παθούσαμε και που τόσο μας πίκραινε τώρα. Μας είχαν έτοιμα καινούρια τσουράπια και μάλλινες φανέλες, να μην κρυώνουμε. Μας είχαν πλύνει τα σκουτάκια μας, δυο αλλαξιές, να μην ψειριάσουμε στα ξένα. Μας ετοίμασαν κι από ένα καλύτερο, πιο σοβαρό σακούλι, όχι σαν εκείνα τα παιδικάκια τσατσούλια με τον άσπρο σταυρό και τα κεντίδια απ' την όξω μεριά. Κι είχαν φυλάξει για την ύστερη ώρα, να μας στουπώσουν στον τορβά, να μας βάλουν στη χούφτα, για να τα 'χουμε στο δρόμο και να ξεχνάμε τον καημό μας, δώρα φτωχικά, βλοημένα, από κείνα που έδινε το χώμα, τα κλαριά μας: ψημένες πατάτες, διαλεχτές καρύδες, μυρουδάτο κυδώνι, κοκκινόφλουδο ρόιδο -γλυκό ή κρασάτο-, σύκα λιασμένα και καμιά συκομαϊδα. Μας είχαν εξαιρετικά εκείνη την ημέρα για πρωινό και το φαί που αγαπούν ξέχωρα τα χωριάτοπούλα: τηγανισμένα αυγά -και μαζί μ' αυτά, στο καπάκι, γάλα «κορφή», αβάρετο ακόμα. Όλα τα καλούδια βρέθηκαν για μας κείνο το πρωί μα εμάς δε μας κατέβαιναν οι χαψιές απ' το λαιμό, δεν έφτανε το φαί στην καρδιά μας (όπως λέγαμε ακόμα, μαζί με τους άλλους, την κοιλιά). Μας έρχονταν κάτι σα

λιγούρα, ένας κόμπος μας είχε πιάσει το λαρύγγι. (Γ. Κοτζιούλας, Από μικρός στα γράμματα, Ξενιτεμένος στα Κατσανοχώρια, Μέρος 5^ο)

Σημαντική γι' αυτόν ήταν η μετάβασή του στην Άρτα, όπου συνέχισε τη φοίτησή του με ζήλο, αλλά και με αίσθημα κατωτερότητας απέναντι στους συμμαθητές του, αφού εκείνοι πρόφεραν τέλεια τα γαλλικά, που ήταν κι η αδυναμία του, και σημείωνε εμφαστικά: «*Τι προφορά που είχαν αυτά τ' Αρτινόπουλα και τι διάβασμα και τι φιγούρα και τι αέρα! Εμείς καθόμασταν στην άκρη ζαρωμένοι με τα φτωχά μας νηθλία και τα ξεβαμμένα καπέλα, σα να ντρεπόμασταν, θαρρείς, που υπάρχουμε στον κόσμο*». (Αθηνά Βογιατζόγλου, Ποίηση και πολεμική, Μιά βιογραφία το Γιώργου Κοτζιούλα, σ. 32)

Παρόλα αυτά, εκείνος αρίστευσε κι, όταν αποφοίτησε, η φήμη για το πόσο καλός μαθητής ήταν τον ακολουθούσε, καθώς οι καθηγητές του τον έφεραν ως παράδειγμα προς μίμηση (Κ. Α. Διαμάντης, Άπαντα, τ. 1^{ος}, σ. 62): στην Άρτα μάλιστα, ευρισκόμενος σ' ένα ενθαρρυντικό παιδαγωγικό περιβάλλον, είχε την ευκαιρία να διαβάσει βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά, αλλά και να κάνει τις πρώτες ποιητικές δοκιμές του.

Και η χαρά του ήταν άμετρη, όταν είδε τυπωμένο το πρώτο ποίημά του:

[...] Και τότε... Θεέ μου! Τι ήταν αυτό; Στις τόσες του Φλεβάρη, σωτήριον έτος 1924, δημοσίευσαν το ποίημά μου:

Φεγγάρι μου κλωμό και λυπημένο...

Ήταν η πρώτη μου φορά που έβλεπα τυπωμένο

τ' όνομά μου. Κι η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά, σαν τότε με το «άριστα» του ενδεικτικού. Ακούς εκεί να μου το βάλουν αμέσως! Και να μη μου διαρθώσουν ούτε μια λέξη! Τι καλοί άνθρωποι! Και τι σπουδαία εφημερίδα. «Ηπειρωτική Ηχώ» σου λέει ο άλλος, δεν είναι παιξε γέλασε. Κι αυτός εδώ -καιτάξτε άνθρωποι, ανοίξτε τα φωτερά σας!- αυτός εδώ είμαι εγώ ολόκληρος, κι ας μη με ξερεί κανένας, κι ας μη μαντεύει κανένας ακόμα πως το άστινο όνομά μου, το λαμπρό, είμαι 'γώ ο φτωχούλης, ο παραπεταμένος, που το χειμώνα μου τρέχει τ' αυτί...

...και το φεγγάρι ταξιδεύει στα ουράνια, μα εγώ δεν είμαι πια κλωμός και λυπημένος, είμαι ο πιο χαρούμενος άνθρωπος του κόσμου, το παράμορφο αρχοτόπουλο της φαντασίας...» (Από μικρός στα γράμματα, Τ' όνομά μας τυπωμένο, Μέρος 8^ο)

Στην Αθήνα

Το 1926 κίνησε για την Αθήνα, αφήνοντας πίσω του την Ήπειρο και ό,τι αυτή σηματοδοτούσε. Γράφτηκε στη Φιλοσοφική Σχολή και το πτυχίο, λόγω των βιοποριστικών αναγκών, το πήρε το 1938. Για να εξασφαλίσει τα προς το ζην, εργαζόταν ως διορθωτής και μεταφραστής σε εφημερίδες και περιοδικά, ενώ η επίπονη εργασία και η ανέχεια καταπόνησαν τον οργανισμό του, με αποτέλεσμα να προσβληθεί από φυματίωση, η οποία τον ταλάνισε ως το τέλος του βίου του. Απόηχος όλων αυτών είναι και το ποίημά του «*Αυτοβιογραφία*» (Η δεύτερη ζωή, 1938, Άπαντα Α') που στην πρώτη του στροφή γράφει: «*Τζουμέρκα - Αθήνα, αυτή ήταν όλη / που χάραξα, όλη μου η γραμμή. / Κίνησα απέκει μ' ένα τσόλι, / μου 'λειψε εδώ και το ψωμί*».

Παρά τις δυσκολίες, η πρωτεύουσα τού άνοιξε νέους πνευματικούς δρόμους, καθώς, εκτός από τις σπουδές του στη Φιλοσοφική, γνωρίζεται με ανθρώπους των γραμμάτων, γράφει ποιήματα, πεζά, κριτικές και μεταφράσεις, ενώ κερδίζει την εκτίμηση και την αναγνώριση ομοτέχνων του. Ουσιαστικά, αυτή την περίοδο, εξελίσσεται, ωριμάζει ως δημιουργός και παράγει αξιόλογο έργο.

Επιστροφή στο χωριό και συμμετοχή στην Εθνική Αντίσταση

Το 1942 επέστρεψε στη γενέτειρά του και έλαβε μέρος στην Εθνική Αντίσταση, ενώ οργάνωσε το καλ-

Το Αράχθειο θέατρο, ως θέατρο στο βουνό, στα πλαίσια της εκδήλωσης για τον Γιώργο Κοτζιούλα αφιέρωσε στη μνήμη του λογοτέχνη το θεατρικό του έργο «Το πρόστιμο του Δασικού»

λιτεχνικό τμήμα της 8^{ης} Μεραρχίας του ΕΛΑΣ Ηπείρου, του οποίου διετέλεσε διευθυντής από το 1943 ως το 1945. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ίδρυσε θεατρικό θίασο, τη «Λαϊκή Σκηνή», με τον οποίο έκανε περιοδείες. Η τριετία αυτή, η οποία συνδέεται και με την αποψινή εκδήλωση, αποτελεί κομβική περίοδο στη ζωή του, καθώς, όπως σημειώνει η μελετήτρια του έργου του, Αθηνά Βογιατζόγλου, «τέμνει στά δύο τό διάστημα της παραμονής του στην Απική και το προσφέρει την ευκαιρία να συνδυάσει, για μοναδική φορά, την ποίηση με την ποιητική και πολιτική πράξη.» (Βογιατζόγλου, ό. π., σ. 17) Επίσης, «Οι ενοχές, επειδή είχε εγκαταλείψει το χωριό για χάρη των πνευματικών σειρήνων της πρωτεύουσας απαλύνθηκαν. Η εύθραυστη αυτοπεποίθησή του τονώθηκε, ο φιλόσθενος γραφιάς, που δεν είχε μπορεί να συμμετάσχει στον ελληνοϊταλικό πόλεμο, διεκδικούσε τώρα δάφνες ηρωισμού.» (Βογιατζόγλου, ό. π., σ. 161)

Και πράγματι αποκόμισε, αλλά οι δάφνες ήταν κυρίως πνευματικές και όσο το επέτρεπαν οι συνθήκες τις απολάμβανε. Αυτά τα χρόνια, χωρίς να εγκαταλείψει την ποίηση, επιδόθηκε με ζήλο στη συγγραφή θεατρικών έργων, όπως απαιτούσε η ψυχαγωγία των ανταρτών και των κατοίκων των χωριών.

Όντας ένας απ' αυτούς, γνώριζε πώς θα προσεγγίσει τον ψυχισμό τους και θα κεντρίσει το ενδιαφέρον τους. Εκτός από τη συγγραφική του ικανότητα, διέθετε σπουδαίο γνωστικό υπόβαθρο, ενώ οι μνήμες του από τη ζωή στο χωριό τον είχαν εφοδιάσει με τον πλούτο της ζωής των φτωχών, η οποία δεν στερείται από αυθάρμτητα θεατρικά θα έλεγε κανείς σκηνικά, που μέρος της ζωής είναι, όπως, για παράδειγμα, τα νυχτέρια, τα ξεφλουδίσματα, οι πάσης φύσεως κοινωνικές τελετές και τόσα άλλα, τα οποία του πρόσφεραν πρωτογενές υλικό, για να χτίσει ως γραφιάς τις ιστορίες του.

Πολύ περισσότερο, που το θέατρο, ως λαϊκός παιδαγωγός από την ίδρυσή του, του έδινε τη χαρά να εκφράζεται, να κοινωνεί ιδέες, να εισπράττει αποδοχή, την οποία, δεδομένων των συνθηκών, ήταν πιο δύσκολο να την έχει στην πρωτεύουσα. Η έμφυτη σατιρική του διάθεση, οι ιδιωματικές λέξεις και εκφράσεις, καθώς και η ζωντανή, ρέουσα γραφή του, έδωσαν στα θεατρικά κείμενά του όλα όσα ήταν αναγκαία, για να προσφέρουν διδαχή, προπαγανδίζοντας την ιδεολογία του ΕΑΜ, αλλά και άφθονο γέλιο στους θεατές. Και, όταν η διδαχή γίνεται με ευχάριστο τρόπο, είναι πιο αποτελεσματική. Πόσο μάλλον, που οι θεατές, βλέποντας επί σκηνής όσα γύρω τους λάβαιναν χώρα, τα αναγνώριζαν και τα αφομοίωναν πιο εύκολα.

Ο Γιώργος Κοτζιούλας, όντας αγνός ιδεολόγος, ένιωθε χαρά και ικανοποίηση με τα κείμενά του που τα έβλεπε να ζωντανεύουν στη σκηνή· στο μεταξύ, οι θεατές απολάμβαναν τις θεατρικές παραστάσεις, καθώς συνιστούσαν ευχάριστο διάλειμμα στην, όχι εύκολη, καθημερινότητά τους, ενώ ο ίδιος ήταν σχεδόν βέβαιος πως απ' όλα τα δυσάρεστα

εκείνων των ημερών, κάτι καλό θα γεννιόταν για τον τόπο. Μάλιστα, «[...] δεν διατάζει να σαπίζει για τα ίθνη τους ακόμα και τούς υπεύθυνους του απελευθερωτικού αγώνα. Η απόκλιση του από την κανονική προπαγανδιστική γραμμή στο μονόπρακτο «Ο υπεύθυνος» επισημαίνεται από τον Μαρκ Μαζάουερ, ο οποίος χρησιμοποιεί το ρεαλιστικό αυτό κείμενο ως τεκμήριο ενός φαινομένου που ελάχιστα έχει, όπως γράφει, συζητηθεί: του έντονου, ενίοτε, χάσματος ανάμεσα στις παραδοσιακές προσδοκίες της αγροτικής κοινωνίας και τον μεταρρυθμιστικό ζήλο των αξιωματικών του ΕΑΜ.» (Βογιατζόγλου, ό. π., σ. 177)

Και πάλι στην Αθήνα – Το τέλος

Το 1945 γύρισε στην Αθήνα. Η επιστροφή αυτή τον φέρνει σε μια γνώριμη πραγματικότητα, αλλά όχι απόλυτα. Και τούτο, διότι όσα είχε ζήσει στα βουνά είχαν μεν τονώσει την αυτοεκτίμησή του, αλλά πλέον νιώθει μιας μορφής ενοχή που εγκατέλειψε τον αγώνα, στη διάρκεια του οποίου παρήγαγε πλούσιο συγγραφικό – αντιστασιακό έργο, και επέστρεψε στην όποια ασφάλεια της πρωτεύουσας, αλλά ταυτόχρονα στον δύσκολο βιοπορισμό και, φυσικά, στη μελέτη και στη συγγραφή, στην οποία αφοσιώνεται με πάθος παράγοντας πλήθος κειμένων.

Ο λόγος του, μαχητικός και συμβιβαστος, απευθυνόμενος στους πολλούς, αλλά πάντα μοχλοισμένος με τη λαλιά της Ηπείρου, συγκινεί με τον πλούτο και τη δομή του, ενώ συνάδει με την αντίθεσή του στον «στριμμένο», όπως τον αποκαλεί, λόγο των μοντεριστών.

Του αρέσει να πηγαίνει στην Πάρνηθα και την Πεντέλη, ν' αναπνέει τον καθαρό αέρα τους, να μεταφέρεται νοερά στα βουνά της γενέτειρας και να δυναμώνει σωματικά και κυρίως ψυχικά· εκεί, διαμένει σε χώρους φίλων, όπως για παράδειγμα στην καλύβα του Τσακίρη, και γράφει σχεδόν ασταμάτητα, ενώ κατεβαίνει πού και πού στην Αθήνα για τις υποθέσεις του. Τα σπίτια, στα οποία διέμενε στην πρωτεύουσα, συνήθως, στερούνταν τα στοιχειώδη· γράφει σ' έναν φίλο του, για κάποιο απ' αυτά πως ήταν «ένα είδος χάνι κοντά στον Υμηττό, σ' ένα μέρος σχεδόν ακατοίκητο, χωρίς τραπεζί, καρέκλα, φως, ούτε καμινέτο!» (Βογιατζόγλου, ό. π., σ. 208) Πώς να δημι-

ουργήσει σ' αυτές τις συνθήκες και πώς να μην επιδεινώνεται η εύθραυστη υγεία του; Κι όμως!

Στις αληθινά ευτυχισμένες μέρες της ζωής του αυτή την περίοδο ανήκουν ο γάμος του με την Εμπορ-φία Κηπουρού, που για χάρη της σύνθεσε αρκετά ποιήματα, καθώς και η απόκτηση του μοναχογιού τους, Κωνσταντίνου. Βέβαια, όταν οι βιοποριστικές ανάγκες σε πιέζουν απαιτητικά, ο χρόνος, έστω και για απόλαυση των μικροχαρών της ζωής, μειώνεται. Πόσο μάλλον, όταν νιώθεις πως δεν αφιερώνεις τον χρόνο που ο μέσος κόσμος σου απαιτεί για τη δημιουργία.

Και μαζί μ' αυτά, όταν δημοσιεύτηκε, με έξοδα του ίδιου, η ποιητική συλλογή «Φυγή στη φύση» (1952), στην οποία, εκτός από άλλα, ο ποιητής «ανα-νεώνει την παράδοση της νεοελληνικής ειδυλλιακής ποίησης» (Βογιατζόγλου, ό. π., σ. 283) και «εξευγνίζει, θα έλεγε κανείς, πράγματα που οι άνθρωποι της πόλης θα θεωρούσαν υποτιμητικά. [...]» (Βογιατζόγλου, ό. π., σ. 282), απογοητεύτηκε, ακόμα και από τους πρώην συντρόφους του –δεν ήταν η πρώτη φορά– με τη συγγραφέα Λιλίκα Νάκου να αναφέρει σχετικά: «Ο Γιώργος Κοτζιούλας παρεξηγήθηκε μαζί με όλο του έργο. Το χειρότερο είναι ότι παρεξηγήθηκε και από την παράταξή του την ίδια. Είχε εκδώσει ένα φυλλάδιο με ποιήματα με τον τίτλο «Φυγή στη φύση». Περιέχει πολλά από τα ωραιότερα ποιήματα που έχει γράψει. Δείχνουν την αληθινή υφή της ψυχής του. Την αγάπη του στη φύση ως το πιο φτωχό χαρταράκι του βουνού.

Όχι! Λέγανε οι στενοκέφαλοι της παράταξής του. Ένας κομμουνιστής δεν έχει δικαίωμα να βάλει τίτλο «Φυγή στη φύση»! (Λιλίκα Νάκου, Οι παραγκωνισμένοι, σ. 35, Δωρικός, Αθήνα 1989, 2^η έκδοση)

Φίλες και φίλοι! Σ' αλήθεια δεν ξέρω τι γνωρίζει ο καθένας από σας για τον δημιουργό, ο οποίος κίνησε από τα χώματά μας και διέγραψε μια ενδιαφέρουσα, αλλά γεμάτη δυσκολίες πορεία ως την ημέρα του θανάτου του, στις 29 Αυγούστου 1956. Πάντως, ο Γιώργος Κοτζιούλας, δεν ήταν απλά ένας αριστερός διανοούμενος –αν τον δούμε έτσι θα μικρύνουμε την αξία της παρακαταθήκης του–, ήταν κάτι περισσότερο, καθώς υπηρέτησε με συνέπεια τις αρχές του εν γένει κι αυτό το έπραξε με θάρρος, καρτερία και εντιμότητα και κατάφερε την όποια εν ζωή αναγνώριση σ' ένα όχι και τόσο φιλόξενο περιβάλλον.

Άλλωστε, πόσων δημιουργών δεν αναγνωρίστηκε το έργο μετά θάνατον; Πολλών, και δεν χρειάζεται να ταξιδέψουμε στον χρόνο, για να το διαπιστώσουμε, αφού κι η εποχή μας διαθέτει παραδείγματα, αρκεί να θέλουμε να τα δούμε.

Εμείς, όμως, είμαστε οι τυχεροί, διότι έχουμε το έργο τους, το οποίο οφείλουμε να μελετούμε χωρίς προκατάληψη, αλλά με αληθινό ενδιαφέρον, έχοντας κατά νουν πως ο κάθε δημιουργός είναι γέννημα της εποχής του, μ' αυτή διαλέγεται, αγωνίζεται και οράματά της αποτυπώνει στο έργο του, κι εμείς που το μελετούμε προσπαθούμε, στο μέτρο του δυνατού, να το κατανοήσουμε, να το ερμηνεύσουμε και να το μεταλαμπαδεύσουμε, αν τα καταφέρουμε, στις επόμενες γενιές. Και στην περίπτωση του Γιώργου Κοτζιούλα το ίδιο οφείλουμε να πράξουμε και στο έργο του να δούμε τη συνάφεια που αυτό έχει με τον βίο του και με την εποχή του· να δούμε, όμως, και πώς αυτό συνομιλεί με μας και τον σύγχρονο κόσμο.

Φίλες και φίλοι, θα σας αφησω μ' ένα ποίημα που έγραψα για κείνον, με αφορμή την ομιλία μου για την έκδοση της ΙΛΕΤ, «Ο Γ. Κοτζιούλας και τα Τζουμέρκα», το 2018, και περιέχεται στην ποιητική συλλογή μου, «ΣΤΑΘΜΟΙ... στον χρόνο» (2019):

Η ασίγηστη φωτιά (Στον Γ. Κοτζιούλα)

Όταν η ασίγηστη φωτιά της δημιουργίας και της γνώσης τον μέσα κόσμο πυρπολεί, δρόμο έναν μόνο έχεις· αυτόν που, ίσως, μέσω του Καυκάσου, στον Όλυμπο οδηγεί.

Αυτό τον δρόμο διέδραμες, Γιώργο Κοτζιούλα, κινώντας απέναντί μ' ένα τσάλι και λείποντάς σου εκεί και το ψωμί!

Αλλά ο δρόμος είναι δρόμος, σε ξέφωτα ή σε σκότη οδηγεί. Όμως, για δεξ, εσύ φέγγεις ακόμη και το έργο σου θα φέγγει ες αεί!

Σας ευχαριστώ πολύ!

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μιλάνου

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΠΑΙΔΩΝ «Π. & Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ»

Καβάφη 20 & Μακαρίου 23 (συνέχεια Αγ. Τριάδος),
Αγ. Παρασκευή (Πευκάκια)
Τηλ.: **210 600 1418** • Κιν.: **693 600 1418** • Φαξ: **210 639 1787**
• e-mail: antoniskontos5@gmail.com ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΠΑΝΤΕΘΥ: 17.30–20.30

Παιδικός Σταθμός
φωτεινή ηλιαχτίδα

«α καλέσαμε τους χρόνους!»

Προμηνό 43 Άνω Πατήσια
ΤΚ: 11143
dimitrisiliachida@gmail.com
fofini.ilichida@gmail.com
Τηλ: 210-2525250
Κινητ: 6977484250
Κινητ: 6932483195
Φαξ: 210-2112224

Χαλεπά 10-12 Άνω Πατήσια,
ΤΚ: 11141
dimitrisiliachida@gmail.com
fofini.ilichida@gmail.com
Τηλ: 210-2112224
Κινητ: 6979675415
Κινητ: 6932483195
Φαξ: 210-2112224

Άνοιξαν τα Σχολεία, αλλά «Η Ήπειρος... ερημώνει. Κλείνουν 29 σχολεία λόγω έλλειψης μαθητών»

Θυμόμαστε... Και τι δεν θυμόμαστε. Σεπτέμβριος, κάθε χρονιά που άρχιζαν τα Σχολεία. Από την ανεμελιά του καλοκαιριού στην «υπευθυνότητα» της μάθησης. Λέμε τώρα... Όπως και να 'χει το πράγμα, εμείς αναπολούμε, θυμόμαστε και «μολογάμε». Φυσικό επακόλουθο.

«Παιδούρια» μαζεμένα στο προαύλιο, περίμεναν με «ιώβεια», δεν θα έλεγε κανείς, υπομονή, να χτυπήσει το κουδούνι, μπαϊλιτισμένα από το παιχνίδι και γκοσο-μανώντας από το τρέξιμο. Κι αν αργούσε, τότε γινόταν-επίσημα- το σκασισκαίο και η μετάβαση στο λόγγο που είχαμε στήσει από χτες τις τσιόνες. Άλλες εποχές, άλλα ήθη, άλλη συμπεριφορά... Άλλη ζωή. Δεν ξέρω.

«Να πας σχολειό, να αποσκολίσεις από 'δω, να πας και παραπέρα, να γίν'ς φωστήρας». Εμείς, όντας τώρα μισ-κάποιος ηλικίας, τ' ακούσαμε πολλές φορές αυτά τα λόγια, αυτές τις ορμήνιες. Όλοι με το στόμα γιομάτο. «Να πας σχολειό, να ξετυφλώθεις». Και πηγαίναμε σχολειό, και μας συνόδευε η ευχή. Εκεί, λοιπόν, στο σχολειό, το μοναδικό φορέα κοινωνικοποίησης, με το δάσκαλο μπροστάρφη βαδίσσαμε το δύσβατο μονοπάτι της μάθησης. Μάθαμε τα γραμματάκια μας. Αυτά που μάθαμε... Μ' έναν δάσκαλο-ήρωα που «κουμαντάριζε» μόνος του πάνω από εκατό παιδάκια-αγόρια, κορίτσια, αγρίμια -γκεσέμια αληθινά- με γεμάτες τις τσέπες των παντελονιών των αγοριών από πέτρες για τις σφεντόνες που ήταν κρεμασμένες στο εσωτερικό του σασκακιού μας.

Και τώρα, όσο κι αν ο χρόνος κρατάει το σφουγγάρι του, νιώθουμε, «ακουμπάμε» την αφετηρία μας... Εκεί μεταβαίνει η σκέψη μας και αναβοπτιάζεται στην κολυμπίθρα του οράματος που θεμελιώσαμε παιδιά και τα

Με τρεις μαθητές άνοιξε το Δημοτικό Σχολείο Βοβούσας

ιδανικά που στοίχειωσαν στη ζωή μας. Οργανικός ο σύνδεσμος, ομφάλιος λώρος. Το δέσιμο... με το σχολείο των παιδικών μας χρόνων. Ο κατ' εξοχήν υποδειγματικός εκφραστής ή ενσαρκωτής ενός οράματος, μιας ιδέας, μιας στάσης κι ενός παραδείγματος ζωής.

Φωτεινές οι φυσιογνωμίες των δασκάλων μας. Άντρες-γυναίκες.

Τα θυμόμαστε τα Σχολεία μας, κι ανατριχιάζουμε στην είδηση: «Η Ήπειρος... ερημώνει». Κλείνουν 29 σχολεία λόγω έλλειψης μαθητών». Φέτος 29, πέρυσι σαράντα, του χρόνου θα απομείνει κανένα;

... Δεν ξέρω, αλλά μάλλον είναι δικαιολογημένος ο συνειρμός. Κατευθύνει στα λόγια του Οδυσσέα Ελύτη. «Για μένα υπάρχει η Ελλάδα η δική μου. Δεν είναι η Ελλάδα η τρέχουσα. Και το έργο μου έρχεται σαν βράχος στο κύμα που τη χτυπά. Αντιστέκεται. Και η αντίσταση είναι ουσιαστική. Βγαίνει έμμεσα με κάτι που διαρκεί – αυτό είναι και το ουσιαστικό του δημιουργού. Διότι η Ελλάδα μπορεί να είναι και εκατό χρόνια σε πώση κι εγώ γράφω ένα ποίημα που έχει αντίκρισμα στην Ελλάδα την παντοπινή» Ο. Ελύτης, 1988)

«Η τρέχουσα Ελλάδα. Σε πώση». Η Ελλάδα των αδιόφορων και του ωχαδελφισμού, η Ελλάδα του F/B όπου απαξιάπντες

και κυρίως οι πολιτικοί μας αυτοπροσδιορίζονται και αυτοπροβάλλουν «το έργο τους» που συνθέτει αυτή την Ελλάδα, την Ελλάδα δηλαδή που ανέχεται να κλείνουν τα Σχολεία. «Το της υστερείας, κατόπιν εορτής ήκομεν».

Ποιος και σε ποιον να πει και να αναγνώσει το σχετικό άρθρο του Συντάγματος περί ισότητας κλπ. Ποιος και σε ποιον να πει και να αναγνώσει το άρθρου 22 από τα «Δίκαια του Ανθρώπου» του Ρήγα «Όλοι χωρίς εξαίρεση έχουν χρέος να ξεύρουν γράμματα. Η Πατρίς έχει να καταστήσει σχολεία εις όλα τα χωριά δια τα αρσενικά και θηλυκά παιδιά. Εκ των γραμμάτων γεννάται η προκοπή με την οποίαν λάμπουν τα ελεύθερα έθνη.»

Μα, για να λάμπουν και να ελευθερωθούν τα έθνη χρειάζονται γράμματα. Τα γράμματα όμως τα κάνουν εμπόρευμα. Και το εμπόρευμα υπάγεται στους κανόνες της προσφοράς και της ζήτησης. Αποδίδουν τα σχολεία στην επαρχία; Στα απομακρυσμένα χωριά; Ποιος τους είπε να μένουν εκεί; Ποιος τους είπε να φυλάγουν θερμοψύλες; Όχι, να πάνε αλλού. Στην πρωτεύουσα κλπ. Και μη μου πει κάποιος πως είμαι υπερβολικός, γιατί τότε θα πω κι άλλα.

Και για να είμαστε και δίκαιοι ας τους αφήσουμε να κοκορεύονται στα Φ/Β και να γκορδώνονται. Άλλους υπηρετούν... Ίσως διαβάσουμε και κανένα περισπού-δαστο άρθρο με τίτλο «Κατόπιν ενεργειών μου...»

Κι έφτασε η είδηση!

«Η Ήπειρος... ερημώνει. Κλείνουν 29 σχολεία λόγω έλλειψης μαθητών».

Δεν θέλω να το πιστέψω...

Δημοτικό Σχολείο Κυψέλης

1952. Οι μαθητές του 2/θέσιου Δημοτικού Σχολείου Κυψέλης, μία ημέρα πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων (22 Δεκεμβρίου) και μετά τον προγραμματισμένο εκκλησιασμό στον Άγιο Νικόλαο, φωτογραφίζονται στην κάτω πλευρά του Δημοτικού Σχολείου, εκεί που σήμερα βρίσκεται η παιδική χαρά. Στο κέντρο διακρίνονται οι δάσκαλοι τους Ιωάννης Λύκος και Ευριδίκη Σιμαντά. Τα αγόρια βρίσκονται στο δεξιό μέρος της φωτογραφίας και τα κορίτσια αριστερά, μπροστά οι μικρούλες και πίσω οι μεγαλύτεροι/ρες. Παρατηρούμε ότι όλα τα αγόρια φορούν κοντό παντελονάκι, αν και είναι χειμώνας, κάτι που συντηζόταν τότε, προφανώς για οικονομικούς λόγους και τα κορίτσια, όσων η οικονομική δυνατότητα επέτρεπε, ποδιές. Όλοι οι μαθητές φορούν τα «καλά» τους, γιατί την ημέρα αυτή γνώριζαν ότι θα εκκλησιαστούν. Δε διαφεύγουν την προσοχή μας βέβαια και τα κοντοκουρεμένα παιδικά κεφαλάκια των αγοριών, όπως αυστηρά επέβαλε ο σχολικός κανονισμός της εποχής. Σύμφωνα με το υπό έκδοση βιβλίο του Χρήστου Μ. Καραλή με τίτλο: «Η εκπαίδευση στη Χώσεψη», το σχολικό έτος 1952-53, οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Κυψέλης ήταν 191 (98 αγόρια και 93 κορίτσια). Επιπλέον λειτουργούσε Δημοτικό Σχολείο και στην Καλλονή με 62 μαθητές (33 αγόρια και 29 κορίτσια) και 8 μαθητές της Ρουπακιάς πήγαιναν στο Δημοτικό Σχολείο Σκιαδάδων. Έτσι προκύπτει ότι ο συνολικός αριθμός των μαθητών του χωριού ήταν 261. Το τρέχον σχολικό έτος οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Κυψέλης είναι ... 4!

Η σύγκριση είναι αποκαρδιωτική και ταυτόχρονα συνταρακτική για το παρόν και το μέλλον του γενέθλιου τόπου μας και ευρύτερα του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων, που είναι ο πιο γερασμένος δήμος της Ελλάδας, με μέσο όρο ηλικίας των κατοίκων του τα 57,9 έτη! Αστυφιλία, παραμέληση της υπαίθρου από το κράτος, ασύμφορη καλλιέργεια της γης, αναζήτηση εργασίας, καλύτερων συνθηκών ζωής και περισσότερων ευκαιριών μόρφωσης και επαγγελματικής αποκατάστασης στα αστικά κέντρα, υπογεννητικότητα κ.λπ. είναι μερικά από τους λόγους της ερήμωσης όλων σχεδόν των ορεινών χωριών και της δραματικής συρρίκνωσης του μαθητικού πληθυσμού. Σήμερα οι εικονιζόμενοι στη φωτογραφία μαθητές είναι 73 έως 79 ετών. (Από το φωτογραφικό αρχείο της Ιουλίας – Λίτσας Λύκου) Κείμενο: Γιάννης Καραμπούλας

Δημοτικό Σχολείο Θεοδωριάνων 1965. Θεοδώρανα www.theodoriana.com

Απολυτήριο μαθητού Δημοτικού Σχολείου Αγνάντων

Αναμνήσεις

Η ποδοσφαιρική ομάδα του χωριού Λεπτοκαριού Θεσπρωτίας γύρω στο 1990. Όρθιοι από αριστερά: Σταύρος Βέλλιος (έφορος), Μανώλης Ευαγ. Θεοδωρίδης, Σωτήρης Βενέτης, Βασίλης Παπαθανασίου, Στάθης Πατρινός, Βασίλης Μπόνιος, Στέφανος Βενέτης, Τάσος Βενέτης, Αποδόνης Τσάλεσης, Μανώλης Θεοδωρίδης, Νίκος Μπίνος, Σάββας Παπαθανασίου, Λάμπρος Νάστος, Κώστας Τσάλεσης.

Καθιστοί: Θεοδωρής Μπίτσας, Γρηγόρης Βέλλιος (μασκάκι), Γιάννης Ανδρ. Χαλαζήμπος, Βαγγέλης Τσάλεσης, Λευτέρης Μπίτσας, Θανάσης Κούφαλης, Φάνης Νάστος, Σταύρος Θεοδωρίδης. (Φωτ.: Θανάσης Πέτρου)

Το Ζαγόρι στα Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιά της UNESCO

Το πρώτο πολιτιστικό τοπίο της χώρας που παίρνει θέση στην παγκόσμια κληρονομιά. Παγκόσμια αναγνώριση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ηπείρου!

Η απόφαση ελήφθη στη συνεδρίαση της 45ης Συνόδου της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς στο Ριάντ της Σαουδικής Αραβίας την Τρίτη 19 Σεπτεμβρίου 2023 και, ασφαλώς, δικαιώνει την ελληνική επιλογή και τους φορείς της Ηπείρου που συνέδραμαν την πολυετή προσπάθεια.

Στην περιοχή του Ζαγορίου υπάρχουν 46 οικισμοί, τα αποκαλούμενα Ζαγοροχώρια, τα οποία είναι διάσπαρτα στους πρόποδες και τις πλαγιές της Πίνδου.

«Ο διεθνής Οργανισμός αναγνώρισε την εξέχουσα οικουμενική αξία της αρχιτεκτονικής των Ζαγοροχωρίων, ως ένα εξαιρετικό δείγμα επιβίωσης και αλληλεπίδρασης της βυζαντινής και οθωμανικής αρχιτεκτονικής. Αναγνώρισε την αυθεντικότητα και ακεραιότητα του αγαθού, συστατικά απαραίτητα προκειμένου να περιληφθεί στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς».

Η σύνταξη του φακέλου υποψηφιότητας του πολιτιστικού τοπίου ήταν το αποτέλεσμα συστηματικής συνεργασίας με βάση τις επιχειρησιακές οδηγίες της Σύμβασης της UNESCO (Παρίσι, 1972) για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Στην όλη διαδικασία προετοιμασίας του φακέλου εργάστηκαν επιστήμονες πολλών και διαφορετικών ειδικοτήτων, αρχαιολόγοι, ιστορικοί, δασολόγοι, βιολόγοι, περιβαλλοντολόγοι, αρχιτέκτονες, οικονομολόγοι, εθνολόγοι.

Ο φάκελος υποψηφιότητας περιελάμβανε «όλα τα απαραίτητα κεφάλαια που αναδεικνύουν την εξέχουσα οικουμενική αξία του πολιτιστικού τοπίου του Ζαγορίου, εκτενείς αναφορές για τη βιοποικιλότητα, την πανίδα και τη χλωρίδα του τόπου, το ξεχωριστό φυσικό περιβάλλον με τα ποτάμια, τη χαράδρα του Βίκου, τους ιδιαίτερους γεωλογικούς σχηματισμούς. Περιελάμβανε ακόμα κεφάλαια που αναφέρονται στην ιστορική αναστροφή της περιοχής, με έμφαση στον 17ο και 18ο αιώνα, στην πλούσια αρχιτεκτονική κληρονομιά που εναρμονίζεται με το φυσικό περιβάλλον, στα μνημεία όλων των εποχών και περιέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για τους υπεύθυνους φορείς προστασίας».

Επιπλέον εντασσόταν «ο πλούτος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς όπως η μουσική, τα πανηγύρια και οι παραδόσεις. Μέρος του φακέλου αποτελεί το σχέδιο διαχείρισης, με σκοπό την προστασία όλων αυτών των στοιχείων και την ανάδειξή τους».

Ο φυσικός πλούτος της Ηπείρου σε συνδυασμό με τα μοναδικά αρχιτεκτονικά πολιτιστικά δημιουργήματα συνθέτουν μια πραγματικότητα που αξίζει την παγκόσμια αναγνώριση. Να υπενθυμίσουμε πως εκκρεμεί η ένταξη του Αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης, στα Μνημεία της UNESCO.

Σε τελική ανάλυση η εγγραφή του Ζαγορίου στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, στο πλαίσιο της 45ης Συνόδου της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς στο Ριάντ, αποτελεί πρόσκληση και υποχρέωση της χώρας μας να διατηρήσει

και να προστατεύσει αλώβητη αυτήν κληρονομιά, που από σήμερα καθίσταται παγκόσμια.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ
Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων Κωνσταντίνος Τασούλας, για την ένταξη του Ζαγορίου σε γραπτή του δήλωση επισημαίνει και τα εξής:

«Μόνο συγχαρητήρια αξίζουν στο Υπουργείο Πολιτισμού, στην Περιφέρεια Ηπείρου, στο Δήμο Ζαγορίου και στη Μόνιμη Αντιπροσωπία μας στην UNESCO για τη μεγάλη επιτυχία της εγγραφής του Ζαγορίου ως Πολιτιστικό Τοπίο στον επίσημο Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Είναι η πρώτη ελληνική εγγραφή στον κατάλογο αυτό και μάλιστα αφορά σε ένα προστατευόμενο, από εδώ και πέρα, πολιτιστικό αγαθό, όχι της αρχαιότητας ή του βυζαντινού Ελληνισμού, αλλά της νεότερης κληρονομιάς μας. Για να καταλάβουμε τη βαρύνοστα σημασία του καταλόγου αυτού από πλευράς προστασίας και παγκόσμιας προβολής, θυμίζω πως ήδη περιλαμβάνει τα Πυρηναία Όρη της Γαλλίας, τους αμπελώνες των κρασιών της Βουργουνδίας και την έπαυλη των Μεδίκων στην Τοσκάνη της Ιταλίας.

Η 45η σύνοδος της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO συνήλθε στο Ριάντ της Σαουδικής Αραβίας, αναγνώρισε την πληρότητα του «ζαγορίσιου» φακέλου, που υπεβλήθη στις 2/2/2022, και την ανταπόκρισή του με την πραγματικότητα της περιοχής που συνδυάζει ένα σχεδόν ανεπηρέαστο από το χρόνο μοναδικό αρχιτεκτονικό, φυσικό και ευρύτερα πολιτιστικό αποτύπωμα, που μας έρχεται από το 18ο και 19ο αιώνα. (...)

Για τη σημασία αυτής της εγγραφής για το Ζαγόρι και την Ήπειρο παραθέτω τη δήλωση που είχα κάνει το Δεκέμβριο του 2014 όταν η ελληνική Πολιτεία επίσημα δρομολόγησε την εν λόγω υποψηφιότητα: Η ένταξη στον Κατάλογο της UNESCO συνεπάγεται για έναν τόπο παγκόσμια αναγνωρισιμότητα και περαιτέρω τουριστική αξιοποίηση. Επιπλέον, δίκως να προϋποθέτει άλλες υποχρεώσεις, καθιστά απαραίτητη την εγρήγορση και τη φροντίδα για τη διατήρηση ακριβώς των χαρακτηριστικών που θα έχουν συμβάλει στη διάκριση αυτή. Τέτοια, εξάλλου, μπορεί και πρέπει να είναι η απάντηση της Ελλάδας στην κρίση: η προβολή της ποιότητας. Το Ζαγόρι διαθέτει ποιότητα και την αναδεικνύει.»

Η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη αναφερόμενη στην εγγραφή του Ζαγορίου στην UNESCO τονίζει ότι «αναγνωρίστηκε η εξέχουσα οικουμενική αξία της αρχιτεκτονικής των Ζαγοροχωρίων».

«Η εγγραφή του Ζαγορίου στον Κατάλογο

Κεέσσοβο

Πάπιγκο

Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO αποτελεί μεγάλη επιτυχία της Ελλάδας. Για πρώτη φορά, εγγράφεται στον Κατάλογο ένα πολιτιστικό αγαθό της χώρας μας, το οποίο αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα της νεότερης πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Όλες οι μέχρι σήμερα ελληνικές εγγραφές αφορούσαν σε αγαθά της Αρχαιότητας ή του Βυζαντίου. Ο διεθνής Οργανισμός αναγνώρισε την εξέχουσα οικουμενική αξία της αρχιτεκτονικής των Ζαγοροχωρίων, ως ένα εξαιρετικό δείγμα επιβίωσης και αλληλεπίδρασης της βυζαντινής και οθωμανικής αρχιτεκτονικής. Αναγνώρισε την αυθεντικότητα και ακεραιότητα του αγαθού, συστατικά απαραίτητα προκειμένου να περιληφθεί στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς (...).

Η εγγραφή του Ζαγορίου ως Zagori Cultural Landscape στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, στο πλαίσιο της 45ης Συνόδου της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς στο Ριάντ, αποτελεί πρόσκληση και υποχρέωση της χώρας μας να διατηρήσει και να προστατεύσει αλώβητη αυτήν κληρονομιά, φυσική και πολιτιστική, που από σήμερα καθίσταται παγκόσμια».

Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, Αλέξανδρος Χαχριμάνης, δήλωσε:

«Οφείλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους όσους συνέβαλαν στην ανάληψη της πρωτοβουλίας και στην επιτυχή διεκπεραίωσή της (...)

Για όλους μας ανοίγεται ένα νέο κεφάλαιο, που αφορά την προστασία της παγκόσμιας, πλέον, κληρονομιάς.

Για την Περιφέρεια Ηπείρου ανοίγει ένα επιπλέον νέο κεφάλαιο, που αφορά και την ένταξη του Αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης

Βίτσα

Βίκος

Τσεπέλοβο

στα Μνημεία της UNESCO».

Γιώργος Σουκουβέλος, δήμαρχος Ζαγορίου δήλωσε: «Είμαστε χαρούμενοι και περήφανοι, καθώς μετά την κοπιώδη προσπάθεια και τη συνεχή συνεργασία που είχαμε με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς μια μεγάλη σελίδα ανοίγει για το Ζαγόρι μας!

Ευχαριστώ θερμά όλους όσους συνέβαλαν τα μέγιστα στη σημερινή επιτυχία!»

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Τμήμα Ηπείρου για την εγγραφή του Ζαγορίου στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO

«Η Εγγραφή του Ζαγορίου ως πολιτιστικό τοπίο στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO αποτελεί μια μεγάλη επιτυχία της χώρας μας και πολύ δε περισσότερο της περιοχής μας, η οποία είναι πλούσια σε παράδοση και μνημεία. Για πρώτη φορά, εγγράφεται στον Κατάλογο ένα πολιτιστικό αγαθό της Ελλάδας, το οποίο αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα της νεότερης πολιτιστικής μας κληρονομιάς, κάτι που σημαίνει ότι το Ζαγόρι έχει πλέον αυξημένη προστασία ως μοναδικής αξίας πολιτιστικό αγαθό, αλλά και ως πολύτιμο στοιχείο του ευρύτερου περιβάλλοντος, που διατηρείται σχεδόν αλώβητο. Η παραπάνω εξέλιξη σημαίνει ενισχυμένη

προστασία του πολιτιστικού και του φυσικού περιβάλλοντος, της περιοχής καθώς το συγκεκριμένο αγαθό αποτελεί το αποτέλεσμα της αρμονικής αλληλεπίδρασης ανθρώπου και φύσης. (...)

Όπως είναι ευρέως γνωστό το Τεχνικό Επιμελητήριο είναι ο επίσημος Τεχνικός Σύμβουλος της πολιτείας και προφανώς ο καταλληλότερος θεσμός για την ανάδειξη και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής μας, η οποία είναι τόσο πλούσια, από τα αρχαία χρόνια, την εποχή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, μέχρι και σήμερα.

Ως Τμήμα Ηπείρου του ΤΕΕ είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε με ιδιαίτερο ζήλο ώστε να συμβάλλουμε με όλο το επισημονικό μας δυναμικό σε κάθε ενέργεια που μας ζητηθεί για τη διατήρηση του πολιτιστικού τοπίου του Ζαγορίου στο Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, καθώς και στην προσπάθεια να συνδυαστεί πλέον η παραπάνω εξέλιξη αρμονικά και με τις σύγχρονες ανθρώπινες δραστηριότητες και απαιτήσεις, που θα συμβάλλουν στην ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής και στη διατήρηση του ανθρώπινου στοιχείου στην περιοχή του Ζαγορίου».

Η εγγραφή στην UNESCO φέρνει αυξημένη προστασία στο Ζαγόρι

«Η Επιτροπή, βασιζόμενη και στην αξιολόγηση του αρμόδιου συμβουλευτικού οργάνου της του ICOMOS, αναγνώρισε την Εξέχουσα Οικουμενική Αξία της αρχιτεκτονικής των Ζαγοροχωρίων ως ένα εξαιρετικό δείγμα επιβίωσης και αλληλεπίδρασης της βυζαντινής και οθωμανικής αρχιτεκτονικής. Αναγνώρισε επίσης την αυθεντικότητα και ακεραιότητα του αγαθού, συστατικά απαραίτητα προκειμένου να περιληφθεί στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Πολλά μέλη της Επιτροπής, βασιζόμενα στις εισηγήσεις τόσο του αρμόδιου συμβουλευτικού οργάνου IUCN, όσο και των δικών τους εμπειρογνομώνων, τόνισαν την ιδιαίτερη σημασία της βιοποικιλότητας του φυσικού περιβάλλοντος των Ζαγοροχωρίων και επαινέσαν την Ελλάδα για το διαχειριστικό σχέδιο, που περιλαμβάνεται υποχρεωτικά στον φάκελο υποψηφιότητας, και το οποίο προβλέπει ίση προστασία του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος.

Η σύσταση για πιθανή μελλοντική διεύρυνση των ορίων (boundaries) του εγγεγραμμένου αγαθού, ώστε να περιλάβει μεγαλύτερο τμήμα του φυσικού τοπίου της βόρειας Πίνδου και να αναγνωριστεί έτσι και η βιοποικιλότητα της περιοχής ως παγκόσμιο αγαθό, αποτελεί ήδη μια αναγνώριση της μεγίστης σημασίας της».

Θέση Οξυιά - Χαράδρα Βίκου (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

Βίτσα: Πορεία προς το πανηγύρι

‘Ηπειρος, η μάνα του «ευεργετισμού»

Οι λέξεις «ευεργέτης» και «ευεργετισμός» ταυτίζονται με την Ήπειρο. Οι Ηπειρώτες είναι οι μεγαλύτεροι ευεργέτες του έθνους. Με τις δωρεές τους συνέβαλαν τα μέγιστα στην μόρφωση, τον πολιτισμό, τη διαπαιδαγώγηση και, γενικότερα, την αναγέννηση και την απελευθέρωση της Ελλάδας.

Γιατί, «Αλήθεια, πώς θα ήταν η Αθήνα χωρίς το Ζάππειο και τη Σχολή Ευελπίδων, το Καλλιμάρμαρο και την Ακαδημία, το Αστεροσκοπείο και το Αρσάκειο, την Εθνική Τράπεζα και το Πολυτεχνείο, το Μουσείο και το Μέγαρο Μελά, το Οφθαλμιατρείο και το Πανεπιστήμιο και τα τόσα άλλα έργα εποποιίας των Ηπειρωτών Εθνικών Ευεργετών; Μπορεί κανείς να διανοηθεί την εικόνα της ελληνικής πρωτεύουσας, χωρίς τις ευεργεσίες των Σίνα, των Ριζάρη, του Δομπρόλη, του Γεωργίου Σταύρου, του Αβέρωφ, του Τσοτίτσα, του Στουρνάρη, του Μελά, του Αρσάκη, των Ζάππα, του Χατζηκώστα, του Γεννάδιου, του Μπάγκα;»

Αλεξάνδρεια 1834. Ο εθνικός ευεργέτης Νικόλαος Στουρνάρας με τη σύζυγό του

Ιδιαίτερα κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας, οι προσφορές και τα έργα τους είχαν ξεχωριστή και αποφασιστική σημασία.

...
Με αφορμή την «Ημέρα Εθνικής Μνήμης των Εθνικών Ευεργετών» η ΠΣΕ εξέδωσε την παρακάτω ανακοίνωση.

«Τα εθνικά ευεργετήματα δηλώνουν την αδάμαστη Ηπειρώτικη ψυχή»

«Ο Ηπειρώτης στο διάβα των αιώνων διακρίνονταν, χωρίς υστεροβουλία, από τη φιλοπατρία, την ευγένεια και τον ευεργετισμό. Πάντοτε υπήρξε υπόδειγμα συνετού πατριώτη με εθνική υπερηφάνεια και ουσιαστική κοινωνική συνδρομή. Το ένα το απέδειξε στα βουνά της Πίνδου, όπου με την Αντίστασή του κατά του κατακτητή κράτησε όρθια την εθνική τιμή. Η κοινωνική του συνδρομή είναι πασιφανής και σε καθημερινή βάση το διαπιστώνει ο νεοέλληνας. Ζάππειο, Ακαδημία, Καλλιμάρμαρο, Αστεροσκοπείο, Σχολή Ευελπίδων, Μέγαρο Μελά, Εθνική Τράπεζα, Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αρσάκειο, Αρχαιολογικό Μουσείο και τόσα άλλα.

Τα εθνικά αυτά ευεργετήματα δηλώνουν την αδάμαστη ηπειρώτικη ψυχή και συνθέτουν το μεγαλείο του Ηπειρώτη. Επο-

μένως ανήκουν σ' όλους τους Έλληνες, δεν εντάσσονται, «στα υπό εκμετάλλευση» και, φυσικά, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν ιδιωτικά συμφέροντα. Αυτά λοιπόν τα ιδιωτικά συμφέροντα επιδιώκουν σήμερα τη «διαχείριση» του Ζαππείου, παραμερίζοντας εντέχνως κάθε σκέψη και κάθε πράξη που απορρέει από τη διάθεση του Ευαγγελή και Κωνσταντίνου Ζάππα και, περαιτέρω, από την έννοια του ευεργετισμού και της εθνικής αλληλεγγύης.

Εκείνο το οποίο μπορούμε να πούμε είναι να υπενθυμίσουμε προς όλες τις κατευθύνσεις ότι τα εθνικά αυτά ευεργετήματα έχουν πάρει πανελλήνιο χαρακτήρα και αποτυπώνουν την εθνική ηπειρώτικη ψυχή, αφού εκτός των άλλων διδάσκουν αξίες και ιδανικά και στην ουσία νοηματοδοτούν την ανυπέρβλητη εθνική λαμπρό-

Είναι στοιχεία της εθνικής μας κλη-
Ο πρόεδρος της Πανηπειρωτικής
Συνμοσπονδίας Ελλάδας Χρυσόστομος
(Μάκης) Κιάμος-Χίτος

ρονομιάς και γι' αυτό ανήκουν σ' όλους τους Έλληνες, δεν εντάσσονται, «στα υπό εκμετάλλευση» και, φυσικά, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειριστούν ιδιωτικά συμφέροντα.

(Από την ομιλία του Προέδρου της Π.Σ.Ε. Χρυσόστομου (Μάκη) Κιάμου-Χίτου στο Γενικό Συμβούλιο της που συγκλήθηκε στις 23.10.2019 με θέμα το Ζάππειο)

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 15 105 52 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210-3241137 — Fax: 2103243822

www.panepirotiki.com — email: info@panepirotiki.com

Αριθ. Πρωτ. 8941

Αθήνα 29-9-2023

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η 30ή Σεπτεμβρίου κάθε έτους καθιερώθηκε ως ημέρα Εθνικής Μνήμης των Εθνικών Ευεργετών.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, η οργανωμένη Ηπειρωτική αποδημία, έχει μεγάλη ευαισθησία στα ζητήματα των κληροδοτημάτων. Η ευαισθησία αυτή πηγάζει από το πραγματικό γεγονός, ότι τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα από τα κληροδοτήματα, έχουν δημιουργηθεί στηριγμένα στις προσφορές καταγόμενων από την Ήπειρο, οι οποίοι πρόσφεραν με ανιδιοτέλεια όλους τους κόπους τους στην κοινωμία.

Σε αντίθεση, παρατηρούμε σήμερα το φαινόμενο κάποιοι να αναγορεύουν σύγχρονους «Εθνικούς Ευεργέτες» εκείνους που ιδρύουν και λειτουργούν «ιδρύματα» καθαρά εμπορευματικού χαρακτήρα. Είναι η ίδια λογική ότι μπορεί η επιχειρηματική δράση να διαχειριστεί καλύτερα τα κληροδοτήματα. Αυτό είναι το κεντρικό μας θέμα. Θα είναι καλύτερο για ποιον; Για τους επιχειρηματικούς ομίλους; ΝΑΙ! Για τα λαϊκά στρώματα όμως, σαφώς ΟΧΙ.

Η Π.Σ.Ε. θεωρεί ότι τα προϊόντα της ευεργεσίας, τα κληροδοτήματα αποτελούν δημόσια περιουσία. Ως εκ τούτου και η διαχείρισή τους απαιτεί δημόσιο έλεγχο και οι διατιθέμενοι πόροι προορίζονται για κοινωφελείς σκοπούς και το δημόσιο συμφέρον. Εξ άλλου, στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι διαθέσεις των δωρητών, όπως αυτές αποτυπώνονται στις διαθήκες τους, έχουν στόχο την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, την ανακούφιση της φτωχολογιάς. Και στις περισσότερες των περιπτώσεων ο δημόσιος χαρακτήρας και έλεγχος των ιδρυμάτων, αποτυπώνεται και στον τρόπο διοίκησης που οι ίδιοι οι διαθέτες προτείνουν, δηλαδή επιτροπές δημόσιου χαρακτήρα.

Οι νόμοι που διέπουν τη λειτουργία των κληροδοτημάτων πρέπει να διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον και να αποκλείουν κάθε επιχειρηματική δράση άμεση ή έμμεση.

Στην κατεύθυνση αυτή η Π.Σ.Ε. κινήθηκε και συνεχίζει συστηματικά να δραστηριοποιείται, για την αποτροπή τυχόν μετατροπής τους σε «εμπορικά προϊόντα» και ως εκ τούτου της διαχείρισής τους από ιδιωτικά συμφέροντα.

Η Π.Σ.Ε. με τον αγώνα της κάνει γνωστό σε όλους πως τα εθνικά και ιδιαίτερα, τα Ηπειρώτικα κληροδοτήματα είναι αναπαλλοτρίωτα. Δεν εκποιούνται, δεν εκχωρούνται και δεν αλλάζει το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Είναι Εθνική-Ηπειρώτικη περιουσία.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Χρυσόστομος (Μάκης) Χίτος — Κιάμος

Ο Γεν. Γραμματέας

Σωτήρης Κολιούσης

Ευαγγέλης Ζάππας (1800-1865)

“Αθῶρον 6. Κληροδοτῶ ἐπίσης ἐτησίως τὰ ἐξῆς· α') φράγκα τρεῖς χιλιάδας εἰς τὸ σχολεῖον ἐν τῷ χωρίῳ Λέκελι τῆς Ἑπείρου, τὸ ὅποιον ὁ ἴδιος ἐσύστησα καὶ διατηρῶ, νὰ κτίσῃ εἰς αὐτὸ κοντὰ ἐκεῖ ἡ Ζάππειος Ἑπιτροπὴ δωμάτια διὰ κατοικίαν διδασκάλου· β') φράγκα χίλια διακόσια εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον ἐν τῷ χωρίῳ Δρόβιανι τῆς Ἑπείρου· γ') φράγκα χίλια διακόσια εἰς τὸ σχολεῖον Λέβινο ἐπίσης τῆς Ἑπείρου· δ') φράγκα χίλια διακόσια εἰς τὸ σχολεῖον ἐν Φιλιátαις· ε') φράγκα χίλια εἰς τὸ σχολεῖον χωρίου Κηπαροῦ τῆς Χειμάρρας Ἑπείρου· ζ') φράγκα χίλια διακόσια εἰς τὰς δύο κοινότητες χωρίᾳ Κάριανη καὶ Κακόση πρὸς διατήρησιν δημοτικῶν σχολείων εἰς τὴν Ἑκκλησίαν Κάριανης· η') φράγκα πεντακόσια εἰς τὸ χωρεῖον Χουντουκοῦκι πρὸς διατήρησιν ἐνὸς ἱερέως, ὅστις νὰ διδάξῃ καὶ τὰ παιδιά εἰς κελλὶ τῆς Ἑκκλησίας.

«Κληροδοτῶ ἐπίσης ἐτησίως τὰ ἐξῆς· φράγκα χίλια διακόσια εἰς τὸ σχολεῖον ἐν Φιλιátαις» (άρθρο 6, διαθήκη Κ. Ζάππα).

Το Ζάππειο -1^ο Δημοτικό Σχολεῖο Φιλιátων που χρηματοδοτεῖται κάθε χρόνο σύμφωνα με τὸ ἀρθρο 6. δ. τῆς Διαθήκης του Κ. Ζάππα (Φωτ.: Βαγγέλης Αναστασίου)

Δύο εμβληματικές δωρεές. Αριστερά το Ζάππειο Μέγαρο, δωρεά του Ευαγγελή Ζάππα. Δεξιά, η Ακαδημία Αθηνών, δώρο του Μεγάλου Βασιλοηπειρώτη από τη Μοσχόπολη της Β.Η., Σίμωνος Σίνα (Φωτ.: Σπύρος Μπενέκος)

Μεγάλοι εθνικοί ευεργέτες όπως οι: Αβέρωφ, Αρσάκης, Γεννάδιος, Στουρνάρας, Τσοτίτσας, Χατζηκώστας και αδελφοί Ζάππα, Ζωσιμάδες, Ριζάρη, Σίνα κ.ά. άφησαν μία τεράστια πολιτιστική κληρονομιά που ακόμη και σήμερα είναι αισθητά φανερά. Έτσι τα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, Γεννάδιος Βιβλιοθήκη, Αστεροσκοπείο Αθηνών, Ακαδημία Αθηνών, Αρσάκειο Παρθενοναγωγείο, Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή, Νοσοκομείο Ευαγγελισμού, Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο, Ζάππειο Μέγαρο, Εθνική τράπεζα, Μητρόπολη Αθηνών, Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών, Καλλιμάρμαρο Παναθηναϊκό Στάδιο, Θωρηκτό «Αβέρωφ» κ. ά., είναι έργα των μεγάλων ευεργετών και έπαιξαν ρόλο στην προσπάθεια του τότε νεοσύστατου ελληνικού κράτους να ορθοποδήσει. Στα Ιωάννινα ιδρύθηκαν επίσης πάρα πολλά έργα: η Επιφάνειος Σχολή, η πρώτη Σχολή των Ιωαννίνων με διδασκαλούς τους Μακρή, Σουγδουρή και Ανθρακίτη, η Σχολή Γκιούμα που μετονομάστηκε σε Μπαλαναία Σχολή, η Καπλάνειος Σχολή, που ήταν συνέχεια της Μαρουτσέας Σχολής με πρώτο διδάσκαλο τον Αθανάσιο Ψαλίδα, η Ζωσιμαία Σχολή, που ιδρύθηκε το 1828 με χρήματα της Ζωσιμαίας αδελφότητας και το νοσοκομείο Χατζηκώστα.